49 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1579 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 – 28 ՕԳՈՍՏՈՍ 1906 8 ՊԷՃԷՊ 1324 – 15 ՕՂԸՍԹՈՍ 1322

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղչէ Ալի Ճառատէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اوهانس فرید
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՆԽԻԿ Տարեկան Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար 80 գր. 50 գր.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 18 ֆր.
ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ

Կայսերական բարեհաճ Իրատէին համաձայն այս օրերս մայրաքաղաքիս բնակիչներուն ընդհանուր մարդահամարի գործողութիւններն սկսան։ Արդ, այս առթիւ աւելորդ չենք սեպեր ընթերցողաց ներկայացնել չահեկան տեսութիւն մը ընդհանուր մարդահամարի վրայ։

Մարդահամարի գործողութիւնը վերջին դարուն հնարուած գործողութիւններէն չէ։ Քրիստոսէ 12 դար առաջ Զինաստանի մէջ արդէն մարդահամար կ'ըլլար։ Հին Կապարանին մէջ կը կարդանք թէ հրէական վեհապետները երկու երեք տարին անգամ մը իրենց երկրին բնակիչներուն ընդհանուր մարդահամարը կը կատարէին։ Դաւիթ մարգարէն այս գործողութեան համար մասնաւոր պաշտօնեայ մը յատկացուցած էր։ Հին հռովմայեցիները ու ժողովուրդը մասնաւոր դասակարգերու բաժնելով տեսակ մը մարդահամարի գործողութիւն կը կատարէին։

Ֆրանսայի մէջ մարդահամարի գործողութիւնը մուտ գտաւ 1801 թուականին։ 18րդ դարուն սկիզբները Զուիցերիոյ քանի մը գիւղերուն մէջ մարդահամարի սկզբնաւորութիւն մը եղաւ, սակայն Շուէյտ-Նորվէկիոյ մէջ 1749ին և Տանիմարքայի մէջ ալ 1760ին արդէն մարդահամարի գործողութեան ձեռնարկուած էին։ Անգլիա 1801 թուականին, Գերմանիա 1810, Սաքսոնիա և Պաւերիա 1815, իսկ Աւստրիա 1815 թուականներուն ընդունեցին մարդահամարի գործողութիւնը, որուն օգտակարութիւնը անժխտելի էր։ Ասոր վրայ Եւրոպական ուրիշ կարգ մը տերութիւններ ալ սկսան մարդահամարի գործողութեան, և այսպէս կամաց կամաց տարածուեցաւ ամենուրեք։

Օսմ. Կայս. կառավարութիւնը 1255 թուականին, այսինքն երջանկայիշատակ Սուլթան Ապտիւլ Մէճիտ Խանի թագաւորութեան օրով Խնթիապի վարչութեան միջոցաւ մարդահամարի գործողութեան սկսաւ նախ, որ յետոյ կրկնուեցաւ երկրորդ անգամ ըլլալով 1273ին։

Արդի Վեհ. Կայսեր երջանկաբեր թագաւորութեան օրով, 1296 թուականին Բաղաքապետութեան և 1300ին ալ Ներքին գործոց նախարարութեան միջոցաւ ընդհանուր մարդահամարի գործողութիւն կատարուեցաւ։ Հետեւաբար ներկայ մարդահամարը հինգերորդն է, որ Օսմ. Կայս. գաւառներուն և մայրաքաղաքին մէջ տեղի կ'ունենայ։

1870էն մինչեւ 1891՝ 20 տարուան ժամանակամիջոցին Եւրոպայի մէջ կատարուած մարդահամարի գործողութեան ցանկը հետեւեալն է.

Անգլիա	1871—81—91ին
Սկովտիա	1871—81—91ին
Իրլանտա	1871—81—91ին
Հոլանտա	1879
Լիւքսէնպուրկ	1871—75—80—85
Պելճիա	1876—80
Ֆրանսա	1872—76—80—86—91
Գերմանիա	1871—75—80—85—90
Զուիցերիա	1880—88
Լիխթէնշթայն	1880—87
Աւստրիա	1880—90
Մաճառստան	1880—90
Բոսթուքալ	1874—78—90
Սպանիա	1877—87
Իտալիա	1871—81—91
Ցունաստան	1870—79—81—89
Պուլկարիա	1881—84—88
Սերպիա	1874—78—84
Ռուսիա	1876
Բոլոնիա	1870—72
Ֆինլանտա	1875—80
Շուէտ	1870—75—80—85
Նորվէկիա	1875
Տանիմարքա	1870—80—90
Հնդկաստան	1872—75—76—81—91
Ճաւոն	1874—86
Աւստրալիա	1871—81—91
Գանատա	1881—91
Ամերիկա	1870—80—90
Մէքսիկա	1879—82
Կուատէմալա	1872—80
Սալվատոր	1878—86
Բոլիմպիա	1870
Վէնէսուէլա	1871—73—81
Պրազիլիա	1872
Քիլի	1875—1885
Պոլիվիա	1870—72
Բէրու	1876

* * *

Թէև մարդահամարը ծանօթ գործողութիւն մըն է, սակայն վիճակագրութեան միջոցաւ եղած մարդահամարը, այսինքն բնակչաց թիւին քննութիւնը բոլորովին նոր է։

Եւրոպայի մէջ առաջին անգամ տեղի ունեցած մարդահամարի գործողութիւնը այնչափ օգտակար չէր եղած որչափ այսօրուանը։ 1846ին Պելճիոյ մէջ վիճակագրական համաժողով մը գումարուելով՝ մարդահամարի գործողութիւնը օրինական հիմերու վրայ հաստատելու միջոցը գտնուեցաւ։ 1853ին Պրիւսէլի, 1855ին Բարիզի և մինչեւ 1876 թուականին եւրոպական կարգ մը մայրաքաղաքներու մէջ մարդահամարի օրինական մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուեցան։ 1851ին Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ըլլալով տարիքի, ազգութեան, արհեստի, կրօնքի և հաշմանդամութեան տեսակէտով մասնաւոր տեղեկութիւններ տրուեցան մարդահամարի պաշտօնաթուղթերուն մէջ։ Սակայն 1856ի մարդահամարին, կրօնքի և ազգութեան մասին տրուելիք բացատրութիւնները ետ ձգուեցան ու արհեստական դասակարգութիւնը և ոչ թէ մեզ մը մասնաւոր բնակութիւն չը հաստատող անկանոն բնակիչները մասնաւոր նկատողութեան առնուեցան։

1866ի մարդահամարին, տարիքի, ընտանիքի, տուներու, կրթական խրնդիրներու, կրօնքի, ազգութեան, մասնաւոր արհեստներու հետեւող արհեստաւորներու մասին կարգ մը նոր տեղեկութիւններ ալ ժողվեցին, մինչեւ իսկ ընտանի կենդանիներուն թիւը որոշելու համար կարգ մը միջոցներու ձեռնամուխ եղան։ սակայն բոլոր այս կատարելութիւններուը հանդերձ, մարդահամարի գործին մէջ դեռ կարգ մը պակասներ կը նշմարուէին։ 1872, 1876, 1881ի մարդահամարները կատարուեցան դեկտեմբեր ամիսներուն մէջ, որ ատեն ժողովուրդը ձմրան պատճառաւ քաղաք հաւաքուած կ'ըլլայ։ Բայց սակէ ալ ո և է օգուտ առաջ չեկաւ։ հետեւաբար 1881, 1886 և 1891 թուականներուն, քաղաքի մը բնակիչները երկու մասի բաժնեցին։ և քաղաքին բուն բնակիչները և ներկայ բնակիչները անունով արձանագրեցին։ Բնակիչներուն ամբողջութիւնը գտնելու համար մարդահամարի գործողութիւնը երկրին ամէն կողմերը միեւնոյն օրուան մէջ կատարել որոշուեցաւ։

Ֆրանսայի մարդահամարի գործողութեանց պահուն ամէն տուն մէյ մէկ թուղթի կտոր կը տրուի, որպէս զի թուղթին վրայ գրուած հարցումներուն դէմ մի առ մի պատասխանեն։ Այս տախտակիկներուն իւրաքանչիւրը զատ զատ անհատի կը պատկանի, որով անոնց ամբողջութիւնը ներկայ ժողովուրդին թիւը կ'որոշէ։ Ամէն ընտանիք իր անդամներուն պատկանող թուղթերը կը միացնէ և ընտանիքին պետը՝ նախ ներկայ անդամներուն թուղթերը, երկրորդ՝ բացակայ գտնուող անդամներուն անունները, երրորդ՝ ընտանիքի անդամներէն չըլլալով հանդերձ մարդահամարի գործողութիւնը կատարուած գիշերը ներկայ գտնուողներուն անունները կը գրէ ու կը ներկայացնէ։

Ընտանիքի անդամ ըսելով կը հասկըցուին թէ՝ մէկէ աւելի անձեր և թէ՝ մէկ տոգի մը, այսինքն եթէ տան մէջ մէկէ աւելի անհատներ գտնուին, անոնք տան անդամները կը կոչուին, իսկ եթէ մէկ տոգի մը մնակ ըլլայ, ան ալ տան անդամը կը կոչուի։ ընտանիքին ծառայութեան մէջ գտնուողները նոյն տան անդամներէն կը համարուին։

Վերոյիշեալ պահարանը տան մանրամասնութեանց տեսակ անուն ուրիշ պահարանի մը մէջ կը դրուի։

Դպրոցներու, հիւանդանոցներու և ասոնց նման հաստատութեանց մէջ գտնուած անձերու անունները ուրիշ մասնաւոր ցանկի մը մէջ կ'արձանագրուին։ Ահա այս չորս միջոցներով կը կատարուի Ֆրանսայի մէջ մարդահամարի գործողութիւնը։ Քաղաքականութեանց պաշտօնեաները իրենց շրջանակին մէջ գտնուած անձանց անունները, իրենց տարիքին, արհեստին, կրօնքին, ազգութեան կարգաւ գրելէ յետոյ անոնց ո՛ր դասակարգին պատկանիլը, ո՛ր քաղաքին մէջ բնակիլը, հաստատուն բնակութիւն ունենալնին և կամ մէկ փողոցէն միւսը միշտ բնակավայր փոխելու սովորած ըլլալնին, զատ զատ և մանրամասնօրէն արձանագրելէ յետոյ, ցանկերը գաւառական վարչութեանց կը ղրկեն։ Գաւառներու մէջ ալ իւրաքանչիւր քաղաքի, գիւղի և աւանի բնակչաց զատ զատ մարդահամարները կը կատարուին, ճիշդ վերը յիշուած դասակարգութեան համեմատ և ամէն ինչ կատարուելէ ու գործողութիւնը ամբողջանալէ յետոյ գաւառական բընակութեանց վիճակագրական ցանկը ներքին գործոց նախարարութեան կը ղրկեն։

Վերոյիշեալ ցանկերէն զատ կան նաև վաճառականական վիճակագրութեան ցանկերը, որ առեւտրական նախարարութեան կողմէ կը պատրաստուին։ Այս ցանկերուն մէջ իւրաքանչիւր վաճառականի և արհեստաւորի զատ զատ անունը, ազգութիւնը, կրօնքը, տարիքը են։ կը նշմարուին, ուր կ'աւելցուի նաև ընտանիքին անդամներուն անունները։ Այս գործողութիւնները լրանալէն յետոյ, Առեւտրական նախարարութիւնը ընդհանուր ցանկը Ներքին գործոց նախարարութեան կը յանձնէ, այս վերջինն ալ իրեն պէտք եղած մանրամասնութիւնները իր մասնաւոր տեսարանին մէջ արձանագրելէ յետոյ, յիշեալ ցանկերը Առեւտրական նախարարութեան կը վերադարձնէ։

Ամէնէն վերջը երկու նախարարութիւններն ալ զատ զատ հատորներով կը հրատարակեն իրենց ցանկերը։

ՏԷՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ ՍՆԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Առեւտրական հակառակորդին անկումէն օգուտ քաղելով՝ հարուածներ տեղալ անոր անպաչտպան կուրծքին և այդ կերպով յաղուրդ ալ կրքերու՝ յատկանիշն է վար նկարագրի մը։ Ճիշդ այսպիսի մի նկարագրի ներքեւ կը ներկայանայ Տիար Միհրան Թորոսեանց, որ Էրզրումէն «կարծեմ»ներով ու «կը պատմուի»ներով հիւսուած յօդուած մը կը նետէ հրապարակ Բիւզանդիոնի Ցունիս 28 թիւին մէջ, հարուածելու համար Երիզայի ծանօթ վաճառական Սարգիս էֆ. Տ. Ստեփանեանը։ Բիւզանդիոնի խմբագրութենէն կը սպասէինք որ քիչ մը աւելի խորհաչեաց կամ լուրջ ըլլար այդպիսի անտեղի գրութիւններու ասպնջականութեան մէջ, և գիտակցաբար մեղակից չըլլար զրպարտութիւններու և հայհոյութիւններու այդ գլուխ գործոցին, մանաւանդ երբ այդ զրպարտութիւնները չատ մշակուած չեն թուիր և այսքան անճարակ կերպով կը մատնեն իրենց թագուն կողմերը։

Սարգիս էֆ. Տ. Ստեփանեանի անզուգական ձիրքերը, ըլլայ իբրեւ վաճառական կամ պարզ քաղաքացի, չատ մօտէն ճանչնալու հարկ չի կայ ըմբռնելու համար Բիւզանդիոնի յօդուածագրին թշնամական ընթացքը։ Բաւական է նկատի ունենալ այն բընաղդասիկ կերպը, որով Թորոսեանց իր պզտոր աչքերով կը խարխափի Տ. Ստեփանեանի երեսնամեայ առեւտրական գործառնութեան մէջ և հոն կը ձգնի արել ու ապականել ինչ որ մեր տեսակէտով ազնիւ է։

Իբրեւ երզնկացի, մանկութենէս ի վեր ականջալուր վկայ Տ. Ստեփանեան գերդաստանին վաղեմի բարեգործութիւններուն և իբրեւ ականատես վկայ այդ գերդաստանի արժանաւոր ներկայացուցչին՝ Սարգիս էֆէնտիի բարի գործերուն, կը փութամ բողոքի ձայն բարձրացնել լրագրական այդպիսի անպատկառ չամառակութեան մը դէմ, և վստահ եմ թէ այս բողոքի ձայնը արձագանգ պիտի գտնէ բոլոր քաղաքացիներուս սրտին մէջ։

Միհրան Թորոսեանց կամ իր թելադիրները կը պատկանին գուցէ այն կարգ մը ապիկար վաճառականներուն, որոնք ցարդ անզգոյն գտնուած էին Տ. Ստեփանեանի գործունէութեան, անժբնտելի յատկութիւններուն հանդէպ, և հիմակ ցաւալի առիթը կը չահագործեն զինքը հարուածելու համար։

Սարգիս էֆ. Տ. Ստեփանեանի բարեժպիտ դէմքը յիշող և անոր բարի արարագործութիւնները ճանչցող քաղաքացիները բուռն զայրոյթով կարդացին Պարոն Օգուտածագրին զրպարտութիւնները, ըսելով թէ «Տ. Ստեփանեան իր հօրը տարիքը ունեցող մարդիկը ծեծել կուտայ եղեր»։ Ընդհակառակն և ի պատիւ իրեն, կը հաստատենք թէ Ստեփանեան իր փափուկ վարմունքով հաղուագիւտ բացառութիւն մըն է Երզնկայի ջոջ ազատերու մէջ։ Թէեւ բարձրագոյն կրթութիւն մը ու դաստիարակութիւն մը ստացած չէ, սակայն իր բնածին յատկութիւններով գիտցած է միշտ հետեւիլ օրուան կենցաղագիտական հոսանքին և վայելել Երզնկայի հին թէ նոր սերունդին համակրանքն ու յարգանքը։ Երզնկայի հանրային կամ մասնաւոր առեւտրներու մէջ ևս այնքան լաւ արտայայտող մը եղած է նորագոյն կրթական և առեւտրական գաղափարներու որքան Երզնկայի նորահաս և զարգացած երիտասարդները և և չէ գոհացած միայն թեւթակարար փայփայելով այդ կրթական և բարեգործական գաղափարները, այլ ամէն առթիւ ձեռնտու եղած է իրականացնելու զանոնք։ Մինչ դին թէ, արդեօք մեր բացակայութեանը զատ՝ հովանոցը։

—Նստարը լուրջ դէմքով մը, պատասխանելով,

—Իմ մասիս, ըսաւ, ես երկրորդ անգամ զեզ գտնելով, այնչափ հրճուեցայ որ, հովանոցը իր արժէքը կորսնցուց աչքիս,

—Հասկցուեցաւ գոչեց, Սբր Ճէյմս Կուպի հովանոցը գտած չէք, հիմա չարունակեցէք ալ չաղակրատել, որչափ որ կ'ուզէք։

Հակառակ այս յուսահատական յայտարարութեան, դեռ ամէնքն ալ կը կարծէին որ նոր յայտնութիւն մը պիտի ընէ նստարը, և անհամբեր կ'սպասէին իրեն, և սակայն անիկա առանց որոշ բան մը ըսելու նոր նոր ձեւերով կը շաղակրատէր ու չնորհակալութիւնը կը յայտնէր կրկին անգամ զիրար գտնելուն համար։

Միլիոնատէրը խօսքին ընթացքը փոխելու դիտումով,

—Ինչէ՞ն գիտէք որ ալ վտանգ չկայ մեզի համար, ըսաւ։

—Այդ կէտը բացարձակապէս ապահովուած է, յարեց նստարը։ երբ լաւով ձեզմէ բաժնուեցանք, ես ու Բօլ Տէրվէլ, բացարձակապէս յուսահատ էինք, ինչպէս գիտէք ճամբան մէկ կողմէն կը թիավարէինք և միւս կողմէ կը մաքառէինք մեզի հետապնդող գետին մէջ վխտացող չանճուկերուն դէմ։ իմ բնութիւնս գիտէք, արդէն այնչափ սրտոտ մէկը չեմ։ երբ Մ. Տէրվէլ չանճուկերուն վախն ալ տուաւ, ալ ան ու սարսափի մատնուած, ամբողջ գետին երկայնքը չարունակ հսկողութիւն կ'ընէի, որպէս զի չանճուկերը չի գան չկլլեն զիս։

Սբր Ճէյմս Կուպի չկրնալով համբերել,

—Մի՞ամիտ մարդ, ըսաւ. գետին մէջ չանճուկ կ'ըլլա՞յ։

—Ի՞նչ գիտնամ, Բօլ Տէրվէլ այնպէս ըսաւ, ես ալ հաւատացի։ Զերկընցնեմ, երկար ու տաժանելի ճամբորդութենէ մը եաք, գիշերը տեսանք որ մութին մէջ չրջապատուած ենք քանի մը նաւակներէ, որոնց մէջ բնիկներ կեցած մեզ կ'սպառնան իրենց եռաժանիներովը, ալ մահը անխուսափելի էր մեր երկուքին ալ համար, երկուքս ալ չուարած, զիրար համբուրեցինք և կամ ու պատրաստ կ'սպասէինք մահամուտ յարձակումի մը, որով բնականաբար վերջ պիտի գտնար մեր այս բաղմաչարչար կեանքը։

Սբր Ճէյմս Կուպի քթին տակէն մրմռալով.

—Նրանի թէ ժամ առաջ վերջ գտնար, մենք ալ ազատէինք դուք ալ, ըսաւ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ 96

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՎԱՆՈՑԻ ՄԸ ՍԻՐՈՅՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԻԲ.

Ուղեւորներուն այս խօսակցութեան պահուն, յանկարծ հեռուէն նշմարուեցաւ ընթերցողներուն քաջածանօթ նոտար Մր. Վիլֆրիտ որ ջղուտ ու չոր մարմինը խոնարհեցնելով ու բարձրացնելով և հարիւրաւոր ծեւքեր ու ձեւեր ընելով հեռուէն սկսաւ բարեւել զիրենք։

—Ա՛ս ի՞նչ է, ըսաւ, սբր Ճէյմս Կուպի, մեր մարդուկը բոլորովին վաներ է մեկամաղձոտութիւնը, ու հիմա զրուարթ ու չէնչող երեւոյթով մեզ դիմաւորելու կուգայ,

—Արդեօք հովանոցը գտաւ, հարցուց Սբր Ղրիղորի,

—Խելքս չկտրեր պատասխանեց Միլիոնատէրը, իբաւ որ Վիլֆրիտի այս արտակարգ ուրախութիւնը չը կրնար առանց պատճառի ըլլալ, կեցիք տեսնանք։

Մր. Վիլֆրիտ քայլերը փութացուց ու քանի մը վայրկեան վերջ ուղեւորներուն հասնելով,

—Ի՞նչ բաղդաւորութիւն, գոչեց, կեանքը երբեմն իր հեգնութիւնները ունի...։

Սբր Ճէյմս Կուպի զայն ընդմիջելով,

—Կ'աղաչեմ, ըսաւ, քարոզի մի սկսիր, ի՞նչ է, նոր յայտնութիւն մը ունի՞ս։

Նստարը կարեւորութիւն իսկ չտրուաւ երիտասարդին, և ուղղակի Միս Էլէնի առջեւ խոնարհելով,

—Հիմա կրնանք երջանկութեան գագաթնակէտը հասած նկատել զմեզ ըսաւ, ով որ կեանքի դառնութիւնները չճաշակեր, անիկա բնականաբար մեծ գաղափար մը չկրնար ունենալ երջանկութեան վրայ։ Նստարին այս յաւելջաբանները թունդ հանեցին բոլոր ուղեւորներուն սրտերը որոնք հարիւրին հարիւր հովանոցը գտնուած ըլլալ կը յուսային, և սակայն Վիլֆրիտ կրկին ինկած էր իր կենցաղագիտական հիւանդութեան մէջ և առանց յառաջաբանի չէր ուզեր մէկ խօսքով հասկցնել իրողութիւնը։

—Միթէ հովանոցը գտար, հարցուց սբր Ճէյմս Կուպի օձիքէն բռնելով։

Նստարը օձիքը երիտասարդին ձեռքէն քաշելով,

—Բայց դուք, կը կարծէք որ ուղեւորութեան ելլելնէս ի վեր քաղաքավարութիւնս վրայ տուի։ ընդհակառակը, իրաւ է որ ցորչափ վայրենիներով պաչարուած էինք, վայրենիի կեանք կ'ապրէի, բայց հիմա որ աղատեցանք ամէն վտանգէ և բոլորովին ապահով կեանքի մը վերադարձանք, ներեցէք որ իբրեւ մարդ ապրիմ, իբրեւ մարդ խորհիմ և իբրեւ մարդ խօսիմ,

—Վա՛յ, չուն չան որդի գոչեց, սբր Ճէյմս Կուպի, դարձեալ մարդուն կենցաղագիտական հիւանդութիւնը պիտի ընէ, որչափ որ Նիւ Եորքի մօտենանք։

Մր. Վիլֆրիտ չարունակելով իր յարգանքները Միս Էլէնի,

—Բաղայոյս եմ որ օրիորդը գէթ այս վերջին անգամ հաճելի ուղեւորութիւն մը ըրաւ, ըսաւ, միշտ խոնարհելով ու կոտրտուելով աղչկանը առջեւ.

—Շնորհակալ եմ, Սբր Վիլֆրիտ, պատասխանեց գեղանի աղջիկը, երջանիկ կզգամ զիս ձեր հոգածութեանը արժանանալուս համար, և ալ աւելի ուրախ պիտի ըլլայի, եթէ չնորհ ընէիք պատասխանել Սբր Ճէյմս Կուպիի հարցումին թէ՝ ճշմարտապէս գտած է՞ք հովանոցը, ինչ որ մեր կեանքին նըպատակակէտը կը կազմէ.

—Հովանոցները կը կորսուին ու կը գտնուին պատասխանեց նոտարը, ամէնէն թանկագինը ձեր առողջութիւնը ու ձեր հանգստութիւնն է, որ թէ ինծի և թէ ուղեկիցներուս համար կը գերազանցէ ամենայն թանկագին հովանոցները իսկ։

Սբր Ճէյմս Կուպի կատաղութենէն ինքզինքը կուտէր, բայց չէր կրնար բռնութիւն բանեցնել նոտարին վրայ, մանաւանդ որ անիկա մասնաւոր յարգանքով մը կը վարուէր հիմա նշանածին հետ։

Սբր Ղրիղորի Շորթ ղգալով Կուպիի անբացատրելի անձկութիւնը,

—Բայց պէտք է խոստովանիլ որ ըսաւ նոտարին, օրիորդին երջանկութիւնն ալ հովանոցին գիւտէն կախում ունի, որուն համար այնչափ տառապեցանք։ Ձեր ամբողջ ճամբորդութեան չրջանին մէջ պահած տխրութեան հանդէպ, արդի արտակարգ զուարթութիւնը ենթադրել տուաւ թէ մեզ և թէ օրիորդին թէ արդեօք մեր բացակայութեանը զատ՝ հովանոցը։

—Նստարը լուրջ դէմքով մը, պատասխանելով,

—Իմ մասիս, ըսաւ, ես երկրորդ անգամ զեզ գտնելով, այնչափ հրճուեցայ որ, հովանոցը իր արժէքը կորսնցուց աչքիս,

—Հասկցուեցաւ գոչեց, Սբր Ճէյմս Կուպի հովանոցը գտած չէք, հիմա չարունակեցէք ալ չաղակրատել, որչափ որ կ'ուզէք։

Հակառակ այս յուսահատական յայտարարութեան, դեռ ամէնքն ալ կը կարծէին որ նոր յայտնութիւն մը պիտի ընէ նստարը, և անհամբեր կ'սպասէին իրեն, և սակայն անիկա առանց որոշ բան մը ըսելու նոր նոր ձեւերով կը շաղակրատէր ու չնորհակալութիւնը կը յայտնէր կրկին անգամ զիրար գտնելուն համար։

Միլիոնատէրը խօսքին ընթացքը փոխելու դիտումով,

—Ինչէ՞ն գիտէք որ ալ վտանգ չկայ մեզի համար, ըսաւ։

—Այդ կէտը բացարձակապէս ապահովուած է, յարեց նոտարը։ երբ լաւով ձեզմէ բաժնուեցանք, ես ու Բօլ Տէրվէլ, բացարձակապէս յուսահատ էինք, ինչպէս գիտէք ճամբան մէկ կողմէն կը թիավարէինք և միւս կողմէ

Այնքան անպատկառ ցնդաբանութիւններէ վերջ, կ'արժէր որ Թորոսեանցի ձեռքէն բռնէինք և Էրզրումէն մինչեւ Երզնկայ ցոց տայինք այն փառասիրութեան արդիւնքը։ Փառասիրութիւն մը, շատ աւելի առաքինի քան ուրիշ հարուստներու համեստութիւնը, որոնք գուցէ համեստ մնալու համար է որ ոչինչ կ'ընեն իրենց բարեգործութիւն։ Կ'արժէր որ Թորոսեանցի մոլորած քայլերն առաջնորդէինք դէպի Երզնկայի մէն մի հանրային հաստատութիւնները, եկեղեցի, դպրոց ու առաջնորդարան և հո՛ն երախտապարտ ժողովրդեան մը գոհունակութեան մրրմունջին տակ խղդել զրպարտութեանց և ամբաստանութեանց հոհոցը։

Սարգիս էֆ. Տ. Ստեփանեան մարժել չէր գիտեր, հո՛ն, ուր պէտք կար բարոյական աջակցութեան, հո՛ն ուր պէտք կար նիւթական ձեռնտուութեան կամ առատաձեռն միջամտութեան, հոն անխուսափելի կերպով կը յիշուէր Սարգիս էֆէնտիի անունը։ Եւ նա կը հասնէր, կը միջամտէր, կը կարգադրէր փառասրութեան։

Յարգանք այդ փառասիրութեան։

Հ. ՏԻՐԿԷՐԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Սարգիս Տ. Ստեփանեան էֆէնտիի դէմ Բիւզանդիոնի մէջ գրուած զրպարտիչ յօդուածին ի պատասխան ստացանք նաև ուրիշ պաշտպանողականներ ալ, Յակոբ էֆ. Բագրատունիէ, Իգմիր՝ Կարապետ էֆ. Գուլումճեանէ և առքթ. Զալարեանէ։ Տարբեր քաղաքներէ ու տարբեր անձնաւորութիւններէ ղրկուած այս պաշտպանողականները բաւական ապացոյցներ են հաստատելու համար Տ. Ստեփանեան էֆ.ի արժանիքը։ Յիշեալ երեք նամակներուն հրատարակութիւնը զանց ըրինք, նկատելով որ խնդիրը ինքնին լուսաբանուած է արդէն։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՔՈՒՊԱՅԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Լոնտոնի Քուպայի դեսպանատունը եկած հեռագիր մը եշ. օր կը ծանուցանէր թէ կառավարութիւնը կարողացած է ապստամբները զսպել։ Քուպայի մէջ դժգոհներ կան, կը յայտարարէ դեսպանատունը, բայց իրենց դժգոհութեան պատճառը աւելի անձնական է քան թէ քաղաքական։ Քուպայի մէջ չկայ քաղաքական կուսակցութիւն մը, որ ունենայ իրեն յատուկ ծրագիր մը՝ կառավարութեան ծրագրին հակառակ։ Քուպայի մնտեսական և եւմտական պայմանները չեն արդարացներ կամ նոյնիսկ չեն բացատրեր կառավարութեան դէմ եղած դժգոհութիւնը։ Ամէն մարդ իր յատուկ գործը ունի, և վաճառականութիւնը ծաղկեալ է։

Քուպայի սեւամորթ ժողովուրդը ամբողջ ընակիչներուն մէկ երրորդն է միայն, մինչ միւս Հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն մէջ սպիտակամորթ ժողովուրդը մեծապէս փոքրամսն է սեւամորթներուն բազմամամբ։ Սպանիոյ հետ պատերազմին փակումէն ի վեր, Քուպացիք իրենք զիրենք տուին երկրագործութեան և վաճառականութեան, մինչ սպանիացի գաղթականները խանութպանութեամբ ըզբաղեցան։ Հողը և իր մշակութիւնը բուն քուպացիներուն ձեռքն են։ Քուպա, որ Մեծին Բրիտանիոյ չափ ընդարձակութիւն ունի, բնական մեծամեծ առաւելութիւններով, — զոր օրինակ, ծովային նաւահանդիստներ, քսան մը-զոնը միանգամ ծովվերքները ցանուած,—մանելու վրայ բարեյաջողութեան և զարգացման դարագլուխի մը մէջ, և ժողովուրդին ստուար մասը բոլորովին նպաստաւոր է ներկայ կառավարութեան։ Կառավարութեան անմիջական տրամադրութեան տակ գրանուած ձիաւոր ոստիկաններուն թիւը 3000 է միայն ապստամբութիւնը ջնջելու համար, բայց քիչ ժամանակի մէջ կառավարութիւնը ժողովրդական ըլլալով, կրնայ ամբողջ ժողովուրդին զինեալ ուժին վրայ յոյս դնել։

Քուպայի մէջ առեւտրական մեծ չուներ ունեցող տուները կը յայտարարեն թէ ապատամբ ոչ և է տեղեկութիւն չէ եկած առեւտրական տուներուն կրած վնասներուն վրայ ապստամբութեան երեսէն։ Քուպայի գլխաւ ներքածող մեծ անգլիական տուն մը հետեւեալը կը յայտարարէ։— Լրագիրներուն մէջ կարդացուածներէն տարբեր բան մը չենք գիտեր։ Մեր տունէն հեռագիր ստացած չենք, մինչ որ իսրէլ կուսայ թէ մեր վաճառականութիւնը ապառնալիքի տակ չէ։ Արդէն սիկարի առուտուրը մեր տեսակէտով հիմա ապահով է։ Մխախոտի հունձքը քաղուած է մայիսի մէջ, և արտերուն մօտ յատուկ տաղաւարներու մէջ այս միջոցիս չորնալու համար համբարուած է, այսինքն որպէս զի տերեւը պէտք եղածին պէս գունաւորուի։ Այս հունձքը արդէն Հաւանայի մեր մթերանոցները ղրկուած է, ա՛նպէս որ եթէ քաղաքներու ժողովուրդը գործադուլ ըրած է, սիկարի վաճառականութիւնը չատ պիտի չվնասուի։ Յառաջիկայ հունձքը սեպտ.ին կը ցանենք, և կը քաղենք նոյ.ի վերջերը։ Չեմ կարծեր որ ներկայ շփոթութիւնը լուրջ ըլլայ։» Ուրիշ տուն մը նոյնօրինակ տեսութիւններ պարզեց։

Քուպայի հետ գործ ընող եւրոպական պանքաները ո և տեղեկութիւն ստացած չեն։ Կը յայտարարուի թէ ապստամբութիւնը ցարդ չէ ազդած Սակարանին վրայ։

Թէեւ Քուպայի հետ անգլիական վաճառականութիւնը մեծ է, բայց մեծ մասը տեղի կ'ունենայ Միացեալ Նահանգաց ճամբով։ Բրիտանական դրամագլուխը Քուպայի երկաթուղիներուն հետ առնչութիւն ունի։ Կէս միլիոն անգլ. ոսկի իրբեւ դրամագլուխ կը գործածուի Քուպայի երեք երկաթուղիներուն համար։ —Քուպայի կեդրոնական, Հաւանայի Արեւմտեան, և Հաւանայի Միացեալ երկաթուղիները։ Այս երկաթուղիներուն վարչութիւններն ալ կը յայտարարեն թէ ապստամբութիւնը տագնապալից հանգամանք մը չունի։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի և Քուպայի միջև կնքուած պայմանագրութեան համեմատ, բարեկարգ կառավարութեան մը պանդուխտեան համար Միացեալ Նահանգները իրաւունք ունին միջամտելու։ եթէ ներկայ անկարգութիւնը սուր հանգամանք մը առնէ։ Ամերիկայի պետական մարդիկը, ինչպէս նաև նաւային և զինուորական պաշտօնները այս կարծիքը ունին, քանի որ իրենք Քուպացիք չատ կարող մարդիկ չունին յաջողակ ինքնակառավարութեան համար։ Բայց կացութիւնը այս պահուս չի՛ներեր որ Ամերիկա անմիջապէս միջամտէ, որովհետեւ Միացեալ Նահանգաց Տէմոքրաթիք կուսակցութիւնը արդէն համամիտ չէ որ Քուպայի վրայ ամերիկեան թեւարկութիւն հաստատուի։

Բայց դարձեալ հիմա խնդիրը հետեւեալն է։— Միացեալ Նահանգները պիտի միջամտե՞ն։» Ամերիկայի և Քուպայի միջեւ յարաբերութիւնները ճշդուած են համաձայնութեամբ մը, որ ծանօթ է «Բլաթի Բարեփոխում» անունով։ Քուպացիք խիստ դժուարութեամբ ընդունեցին այս համաձայնութիւնը, որուն հակառակեցաւ մասնաւորապէս Քուպացի զօրավար Ժօզէ Կոմէզ, որ ձերբակալուեցաւ անցեալ Գ. օր։ Ուրիշ Քուպացիներ ալ հակառակ էին այն համաձայնութեան, բայց նախագահ Մաքինլի յայտարարեց թէ ամերիկեան զօրքերը Քուպայէն պիտի չմեկնին, մինչեւ որ Քուպացիք ընդունին Ամերիկայի առաջարկութիւնը։ Հետեւեալը համառօտութիւնն է «Բլաթի Բարեփոխումի։—

1. Քուպա չի կրնար օտար Տէրութեանց հետ պայմանագրութիւններ կնքել, որոնց նպատակն ըլլայ մասնակ Քուպայի անկախութեան, և կամ չի կրնար ո և է Տէրութեան հակակշռին ներքև դնել կղզին կամ կղզին մէկ մասը։

2. Քուպա չի կրնար իր վճարման կարողութենէն աւելի պարտքի բեռան տակ մնալ։

3. Միացեալ Նահանգները իրաւունք ունին միջամտելու Քուպայի անկախութեան, բարեկարգ կառավարութեան մը պահպանութեան, և Քուպայի մասին Միացեալ Նահանգաց պարտաւորութեանց կատարման համար։

4. Քուպա պարտաւոր է գործադրելու և ընդարձակելու կղզին առողջապահական կացութեան համար յատակագիծերը,

5. Քուպա պիտի ծախէ կամ վարձու պիտի տայ Միացեալ Նահանգաց յարմար վայրեր ածխային կամ նաւային կայաններու համար։

6. Վերոյիշեալ պայմանները հաստատուն դաշնակցութեան մը ձեւը պիտի առնեն։

∴ Քուպայի գործերուն իրաւական անձնաւորութիւն մը որ երկար ատեն Հաւանայի մէջ պաշտօնավարած է, կ'ըսէ թէ Քուպայի նոր չփոթութիւնները իրաւունք կուտան անոնց որոնք սկիզբէն պնդեցին թէ կղզեցիները դեռ քաղաքական ինքնիշխանութեան հասուն չեն, և կղզին ապագայ զարգացման համար անհրաժեշտ է որ Միացեալ Նահանգները զայն գրաւեն և կառավարեն։ Սպանիական տիրապետութեան միջոցին հարարար մարդիկ ապստամբութիւնը իրենց գործ ըրած էին։ Կղզին մէջ նոր վարչութիւն հրատարակուելէն ետքը այս անձերը չեն կրնար տեւական խաղաղ 'աշխատանքի վարժուիլ։ Քուպացիք Սպանիացիներու դէմ պատերազմելու համար 50,000 հոգիէ բանակ մը կազմած էին։ Այս զինուորները վարձատրելու համար Քուպայի կառավարութիւնը 160 միլիոնի փոխառութիւն մը կնքեց։ Դիւաւորապէս այս պատերազմիկներն են չլիցուելեանց բուն հեղինակներ։ Քուպայի մէջ նոր վարչութիւն հաստատուելէն ի վեր բնաւ կատարեալ խաղաղութիւն տիրած չէ։ Նախագահ Բալմա 1903 Հոկտեմբերին խօսած ճառին մէջ մատնիչ ըրաւ այս պարագան։ Վերջին տարիներուն մէջ ամերիկեան խոշոր դրամատէրներ հսկայական գումարներ ծախսեցին Քուպայի բնական հարստութիւնները շահագործելու համար։ Շաքարեղէգի և ծխախոտի դաշտերուն մեծագոյն մասը, մանաւանդ Վուէլտա տէ Ապայոյի կողմերը ամերիկեան դրամատէրներուն ձեռքը կը գտնուին։ եթէ Միացեալ Նահանգները Քուպան գրաւեն, այս մեծ դրամատէրերուն շահերը ապահոված պիտի ըլլան։ Վերջին լուրերուն նայելով, Ամերիկացի այս մեծ դրամատէրերը խոշոր դումարներ տրուած են ապստամբական զօրավար Կոմէզի, որպէս զի Միացեալ Նահանգաց մէջ զէնք գնէ և այսպէս առիթ ընծայէ ամերիկեան մեծ պետութեան միջամտութեան և կղզին գրաւման։ Ցայտնի է թէ նոյն միջոցներով Սանդօ Տոմինկօ և Բանամա Միացեալ Նահանգաց ազդեցութեան տակ ինկան։ Ապրստամբներուն շատ կը նպաստէ նախագահ Թոմաս Էսդրատա Բալմայի հակակրութիւն գտած ըլլալը։ Սիմեոր Բալմա լուակեաց և կարճատակ մարդ մըն է։ Քուպայի նախագահը տասնեակ տարիներ շարունակ Միացեալ Նահանգաց մէջ ապրած է, և շատ պարզ կեանք կը վարէ։ Քուպայի ժողովուրդը սպանիական տիրապետութեան միջոցին վարժուած է ճոխ և պերճ հանդէսներու և ծեսերու։ և նախագահին պարզութիւնը յարգանք և պատկառանք չազդեր կղզեցիներուն վրայ։ Մ. Նահանգաց Նախագահ Ռուզվէլտի չատ անհաճոյ է այս ապստամբութիւնը, որովհետեւ իր արտաքին գործոց նախարարը՝ Մր. Ռուդ այժմ Հարաւային Ամերիկայի մէջ կը ճամբորդէ, և տեղական կառավարութեանց հետ բարեկամութիւն կը կնքէ։ Այսպիսի պայմաններու մէջ Միացեալ Նահանգաց Քուպայի գործերուն միջամտելը կասկածներ պիտի յարուցանէ Հարաւային Ամերիկայի պետութեանց մէջ։ Մ. Նահանգաց Քուպայի գործերուն պատահական միջամտութիւնը հիմնուած պիտի ըլլայ Քուպայի և Մ. Նահանգաց 1903 մայիս 22ին կնքուած դաշնագրին երրորդ պայմանին վրայ, որ հետեւեալն է. «Քուպայի կառավարութիւնը իր յօժարութիւնը կը յայտնէ որ Միացեալ Նահանգները իրաւունք ունենան Քուպայի անկախութիւնը պաշտպանելու և այնպիսի կառավարութեան մը գոյութիւնը պահպանելու համար միջամտելու, որ կեանքի, դոյքի և անհատական ազատութեան պաշտպան և պահպան ըլլայ։» Քուպայի Միացեալ Նահանգաց կողմէ գրաւելուն կը բաղձան իրենց շահերը ապահովել ուզող մեծ դրամատէրներ, մինչ դժուարին է Իր նախագահ Ռուզվէլտ և ամերիկեան ժողովուրդին մեծամասնութիւնը այդ փափաքը ունենան։ Ընդհակառակ Քուպայի դրաւումը մեծ դժգոհութիւն առաջ պիտի բերէ Միացեալ Նահանգաց մէջ, որուն շատ սուղի նստաւ Փիլիպեան կղզիներուն գրաւումը։ Միացեալ Նահանգներ ցարդ Փիլիպեան կղզիներուն համար 4 միլիառ քուրոն ծախսեցին։ Բայց ցարդ կղզեխումբին մէջ խաղաղութիւն չի տիրեր և ամերիկեան պահակներուն վրայ ամէն օր կղզեցիներուն կողմէ յարձակումներ կ'ըլլան։

∴ Ամբողջ Քուպա տենդոտ յուզման մէջ է։ Կառավարութիւնը կը պնդէ որ երեք չաբաթէն ապստամբութիւնը պիտի զսպէ։ Սակայն այս խօսքերուն նեւատ չեն ընծայեր գործին մօտէն ծանօթ անձեր։ Ապստամբական շարժումը կը պատրաստուէր արդէն նախագահական վերջին ընտրութենէն ի վեր։ Նախագահ Բալմա սակայն կարեւորութիւն չի տուաւ այս շարժման։ Ֆլորիտա թերակղզւոյն նաւահանդիստներէն վերջին ամիսներուն մէջ բազմաթիւ նաւեր շարունակ զէնք և ռազմամթերք փոխադրեցին Քուպա։ Հաւանայի ընկերական շրջանակներուն մէջ այն կարծիքն է տիրողը, թէ Ամերիկացիք նպատակ ունին կղզին գրաւելու և ամէն կերպով ապստամբներուն կ'օգնեն։ Հաղիւ թէ չաբաթէ մը կառավարութիւնը պիտի կարենայ զօրք հաւաքել, ապստամբութիւնը զսպելու համար։

Մորնինկ Բօսդի Ոռաչինկդընի թղթակիցը կը յայտարարէ թէ Միացեալ Նահանգաց վարչութիւնը մեծ կարեւորութիւն չընծայեր Քուպայի չփոթութեանց։ Նախագահ Ռուզվէլտ վարկեան մը իսկ չպիտի տատամսի միջամտել Քուպայի գործերուն, եթէ լուրջ վտանգ մը սպառնայ։ Միացեալ Նահանգները իրաւունք ունին միջամտութեան, Քուպայի հետ կնքուած դաշնագրին համեմատ, սակայն նախագահ Բալմա առաջիկայ ինքզինք բաւականաչափ զօրեղ կ'զգայ ապստամբութիւնը զսպելու համար։ Եթէ այս յոյսը չարդարանայ, հարկաւ Միացեալ Նահանգները Քուպան պիտի գրաւեն։

Սդանisարs Քուպայի մէջ մեծ չահեր ունեցող Լոնտոնեան վաճառականներուն և պանքներուն հարցումներ ուղղած է ապստամբութեան կարեւորութեան մասին, և ամէն կողմէ պատասխան ստացած է թէ այսպիսի խռովութիւններ սովորական դարձած են և առեւտրական գործերուն մեծ վնաս չը-պիտի պատճառեն։

Քուպայի Լոնտոնի դեսպանութիւնն երկուան թերթերուն մէջ յայտարարեց որ վերջին ապստամբութիւնը քաղաքական պատճառներէ յառաջ եկած չէ, այլ անձնական հակառակութեան արդիւնք է։ Այս կարծիքին ստուգութեան ապացոյց է այն պարագան, որ Քուպայի մէջ ընդդիմադիր երեսփոխանական կուսակցութիւն մը գոյութիւն չունի։ Քուպայի դեսպանն համոզուած է որ արդի ապստամբութիւնն ապարդիւն պիտի մնայ, և անոր պարագլուխներէն լաւագոյնը, զօրավար Պանտերաս, քաջ և արիասիրտ սեւամորթ մը, ինկաւ կռուին մէջ։

Քուպայի ապստամբութիւնն առաջ Բինար տէլ Ռիօ նահանգին ազատականներու դժգոհութեան արդիւնք կը համարուէր նախագահ Բալմայի դէմ, սակայն չուտով տարածուեցաւ ամբողջ կղզւոյն վրայ։ Կառավարութիւնը կարեւորութիւն չընծայեր շարժման։ Ապստամբութիւնն երկար ատենէ ի վեր պատրաստուած է և ապստամբներ մեծաքանակ զէնք և ռազմամթերք գնած են Ամերիկայի և այլ երկիրներու մէջ։ Ըմբոստները կը գտնուին այնպիսի անձերու հրամանին տակ, որոնք սպանիական պատերազմին ժամանակ նշանաւոր հանդիսացած են։ Անոնք Զօրավար տիտղոսը կը կրեն։

Լաֆանի հեռագրական գործակալութիւնը կը յայտարարէ որ ապստամբներու զօրաւոր գունդ մը կը սպառնայ Բինար տէլ Ռիօյի։ Կառավարութիւնն օգնական զօրքեր ղրկեց դէպի վերոյիշեալ նահանգը, սակայն այս գունդերը կազմուած են երիտասարդ և անփորձ զինուորներէ, որոց սպառազինումն ալ չատ թերի է։ Մաղանդաս, Դարտենաս և Սանդա Բլարա քաղաքներն ապստամբներէ շրջապատուած են և Հաւանայի հետ անոնց հաղորդակցութեան բոլոր միջոցներն ընդհատուած են։

Քուպայի Հանրապետութեան Բարիզի ներկայացուցիչը Հաւանայէ Օգ. 22 թուով ստացած հետեւեալ հեռագիրը հաղորդած է Բարիզեան թերթերուն։—

«Հաւանայի և Բինար Տէլ-Ռիօյի երեք գաւառներուն մէջ քանի մը խռովարարներու կողմէ յարուցուած խառնաչփոթութիւնները կառավարութեան կողմէ իսկոյն զսպուեցաւ։ Հանրապետութեան մէկ ծայրէն միւսը հանդարտութիւնը և անդորրութիւնը բոլորովին հաստատուած է այժմ»։

ՐԻԼԻԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ։ — Վալբարէզոյէ հասած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Իքիքի փլատակներուն տակ մնացած երկրաշարժի զոհերուն խուզարկութիւնները ուշի ուշով կը շարունակուին։ Հարիւրաւոր դիակներ գտնուեցան, որոնց չատերը անճանաչելի վիճակի մէջ էին։ Կ'ըսուի թէ հազարէ աւելի գերեզմաններու վրայ անուն մը արձանագրել կարելի պիտի չըլլայ։ Երկրաշարժին առթած ընդհանուր խուճապի միջոցին աւազակութիւններ եղան և աւազակները Վալբարէզոյի, Գուաղ-Պիանքայի և Վիխար-Տէլ-Մարի մէջ կարգ մը ոճիրներ գործեցին։ Ասոնցմէ հարիւր հոգի մը գործի վրայ բռնուելով, իսկոյն հրացանի բռնուեցան։

—Նիւ-Եորքէն օգաս. 22 թուով կը հեռագրեն Տէյլի Բրօնիքի թէ Վալբարէզոյի մէջ հրդեհը դեռ մինչեւ այսօր կը շարունակուի։ Թէեւ կ'ըսուէր թէ կրակը մարած էր, բայց ա՛ւելի բորբոքած էր։ Զի գիտցուիր թէ նո՛ր կրակ մը՛ն է այս թէ առաջին պատուն երկրաշարժին առթած կրակն է որ կը շարունակուի։ Պաշտօնական տեղեկագիրները կ'ըսեն թէ քաղաքը բոլորովին աւերակ դարձած է։ Կը վախցուի որ բան մը՛ն ալ կարելի պիտի չըլլայ ազատել։ Հաստատուած է թէ բոլոր զոհերուն թիւն է 3000 և թէ նիւթական վնասները ցարդ 500 միլիոն ֆրանքի հասած են։ Զինուորական վարչութիւնը միշտ կը շարունակուի։ Մինչեւ հիմա 100 աւարառուներ, որոնք գործի վրայ ձերբակալուած էին, հրացանի բռնուեցան։ Ազդարարուեցաւ ժողովրդեան որ ձերբակալուած գողերը և աւարառուները իսկոյն հրացանի պիտի բռնուին։ Թանկագին ապրանքներ պարունակող վաճառատուններու և դրամատուններու պահակներուն թիւն աւելցուեցաւ։ Իշխանութիւնը մեծ դժուարութեամբ կը հայթայթէ հաղարաւոր անպատսպարներու օրական սնունդը։

ԴԵՐՄԱՆ ԴԱՂԹԱՑԻ ԳՈՐԾԵՐ. —Ֆրանֆֆուրքէր Զայթունկ Բոսպէսքիի դործին վրայ հետաքրքրական յայտնութիւններ կ'ընէ։ Պերլինեան թերթերը կը պնդէին թէ Թիփիցլիքիրիս Դրամատունը երկու հաշիւ բացած էր իր տումարներուն մէջ, մին Բոսպէսքիի և միւսը գաղթային պաշտօնատան պետ Շթուէպէլի անուամբ։ Այս վերջինը յիշեալ թերթերուն դէմ վատահամբաւութեան դատ բանալով զանոնք դատապարտել տուաւ։ Ֆրանֆֆուրքեր Զայթունկ կ'ըսէ թէ նախարարապետ Պիւլով իշխան խորհուրդ տուեր է երկրագործական նախարարին որ ինքն ալ միեւնոյն միջոցին դիմէ, բայց Մ. Բոսպէսքի մերժեր է այս առաջարկը, յայտարարելով որ ինքզինքը այդ տեսակ յարձակումներէ դեր ի վեր կը նկատէ։ Մ. Բոսպէսքի յարեր է նաև թէ Մ. Շթուէպէլ պատժաներ ունէր յուզուելու այդ յայտնութիւններէն, քանի որ իր պաշտօնը կը ներէր իրական ազդեցութիւն մը բանեցնել գաղթային պաշտօնատան մատակարարուելիք պաշարներու հայթայթման եղանակին վրայ։ Բայց երկրագործական նախարարը այդ տեսակ ազդեցութիւն մը ամենեւին չէր կրնար ունենալ։ Գիտեմ թէ, ըսած է երկրագործական նախարարը, կայսրը այժմ կատարելապէս համոզուած է Մ. Բոսպէսքիի պատուաւորութեան վրայ, և այս իսկ պատճառաւ նոյն իսկ մերժեց չնորհել անոր ժամանակաւոր արձակուրդ մը։

Եւ սակայն տարածուած գայթակղալից յայտնութեանց պատճառաւ երկրագործական նախարարին հրաժարումը անխուսափելի դարձած է։ Այս մասին մամուլին մղած պայքարը բան մը՛ն ալ չի կրնար փոխել։ Միակ արդիւնքը, զոր պիտի կրնայ ձեռք բերել սա է թէ կայսրը քիչ մը պիտի նեղսրտի իր առաջին նախարարին դէմ։ Բրեօյզ Զայթունկ որ Բոսպէսքիի կուսակից է, և որ սակայն չատ լաւ կը ճանչնայ կայսրը, այս մասին համր լռութիւն մը կը պահէ, ամենայն ճարպիկութեամբ։

ՇՈՒՆԻ ԽԱԾՈՒԱԾՔԻ ՄԱՀ. — Ալպին Պէօմ, 43 տարեկան հուժկու մարդ մը, շան խածուածքի մը զոհ եղաւ։ Ագարակի մը տէր էր Բէյշթայի մօտ։ Զորս շաբաթ առաջ փոքրիկ շունի մը հետ խաղացած միջոցին. շունը ձեռքէն խածաւ։ Վէրքը բուժուեցաւ և մարդը այլ ևս անոր վրայ չմտածեց։ Անցեալ կիրակի Պէօմ աւուրեցաւ և տոքթօրները իր հիւանդութիւնը խածուածքին վերագրեցին։ Պէօմը ղրկեցին Բէյշթայի Բասթէօռեան հաստատութիւնը, ուր բժիշկները ճանչցան կատաղութեան ախտանիշները, և ենթական պատուաստեցին։ Փափաք յայտնեցին նաև մեկուսացնել զայն մասնաւոր սենեակի մը մէջ, բայց Պէօմ տուն վերադարձաւ և իր կնոջ իմացուց թէ անդարմանելի կերպով կորսուած էր։ Խորին ցաւով զիրար գրկեցին և համբուրեցին, և իրարու հրաժեշտ տուին։

Պէօմի վիճակը ա՛յն ատենն գէշցաւ որ երկրորդ օրը դարձեալ երկու ոստիկանի ընկերակցութեամբ Բասթէօռեան հաստատութիւնը առաջնորդուեցաւ և բժիշկները հաստատեցին թէ բան մը կարելի չէ ընել։ Դժբախտ մարդը յայտարարեց թէ կ'ուզէ իր տան մէջ մեռնիլ, ուստի երկու հուժկու հեծեւորդներու ընկերակցութեամբ իր ագարակը փոխադրուեցաւ, ուր մասնաւոր սենեակ մը զետեղուեցաւ իր տան մէջ։ Երկու հեծեւորդները կը կենային բաց դրան առջեւ, երկու ոստիկան ալ մէկտեղ։ Այսպէս, մինչեւ Գ. Պէօմ կրցաւ դուռնէն խօսիլ իր ընտանիքին և բարեկամներուն։ Նոյն իրիկունը ժամը 9ին տասնները չատ տկարացաւ, և հարկ եղաւ անկողին դնել զայն. քիչ ետքը իր մօտ կանչեց իր հետեւորդները, և սկսաւ սաստիկ յարձակիլ անոնց վրայ, բայց բուռն նոպայէ մը վերջ խնկաւ մեռաւ։ Իր ամուսնին մահէն վերջ, դժբախտ այրին յայտարարեց թէ չունը զինք ալ խածած է, և որովհետեւ քանիցս համբուրած էր իր ամուսինը, ինքն ալ Բէյշթայի Բասթէօռեան հաստատութիւնը փոխադրուեցաւ։

ԸՆԴՈՒՎԵԱՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԵՐ. — Սիկօճեր նոր ընդդիմային փորձերը մեծ յուզում պատճառեցին Թուլօնի մէջ։ Ծովային նախարար Մ. Թոմսոն քանի մը օր առաջ հրաման ղրկեց նաւը փորձել 30 մէթրի վրայ, այսինքն նոյնքան վար իջեցնել ծովուն մէջ։ Ուրիշ երկու ընդդիմեաներ վերջերս փորձուած էին նոյնքան խորութեամբ. բայց անոնք աւելի փոքր էին, ինչ որ ամէնէն աւելի կարեւոր է։ Անոնք կրցան վար ղրկուիլ առանց նաւաղի, մինչ Սիկօճեր կրցաւ մարդ առնել իրեն մէջ։ Որովհետեւ փորձերը վտանգաւոր ըլլալու հանգամանքը ունին, հանդիսատեսները նաւահանգիստին վրայ յուղեալ, գրգռեալ կը դիտէին փորձերը, բայց Սիկօճեանի նաւագները, քաջ մարդիկ, կը խնդային անոնց վրայ։ Արդէն 27 մէթր վար դացած էին, և դարձեալ կը պահանջէին որ երեք մէթր ալ վար երթան։ Նաւագները ամենքն ալ կամաւոր էին։ Ոգեւորութիւնը մեծ եղաւ։ Սիկօճերի յաջող փորձերուն վրայ։

ՏԷ ՊԷԷՐՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ։—Ադամանդ ներածող տուներուն մէջ զրոյց կը շրջի թէ Տէ Պէէրս Ադամանդի հանքային Ընկերութիւնը մտադիր է իր կեդրոնը Անգլիայէն այլուր փոխադրել, որպէս զի չվճարէ 140,000 անգլ. ոսկիի եկամուտի տուրքը։ Լորտերու ժողովին վերջին որոշման համեմատ, Տէ Պէէրս Տունը եկամուտի տուրք պիտի վճարէ թէ՛ Անգլիոյ և թէ՛ Բարեյոյսի գաղթավայրին մէջ։ Կ'ըսուի թէ Տէ Պէէրս տունը թերեւս Նիւ-Եորք հաստատուի, բայց աւելի հաւանական կը նկատուի թէ Բարիզ պիտի ըլլայ Տէ Պէէրսի նոր կեդրոնը։

Սթանisարs կը ծանուցանէ թէ Տէ Պէէրս շատ հաւանարար իր Լոնտոնի կեդրոնը Հարաւային Ափրիկէ պիտի հաստատէ։ Լորտերու ժողովին որոշմամբ Տէ Պէէրսի եկամուտի տուրքը 450,000 անգլ. ոսկիի բարձրացաւ։

ՄԱՆՆՈՒԹԻՒՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ։— Սէյճ և Ընկ. սակաբանի փոխանակագրի միջնորդներու տունը մնանկացաւ։ Այս տունը գաւառներուն մէջ հարիւրէ աւելի մասնաճիւղ ունէր։ Ընդարձակ ատիճանի վրայ սակարանական գործողութիւններ կը կատարէին։ Այս Սակարանական Տունին ետեւը զօրաւոր և ազդեցիկ մարդ մը կար, հանգուցեալ կծի միլիոնատէր Մր. Սէյճ, որուն անունը պատուար մը էր այս Տունին անհաշիւ գործառնութիւններուն։ Բայց 400 հազար անգլ. ոսկիէն աւելի է։ Սէյճ այս տունին երեսէն 200,000 անգլ. ոսկի դիմելէ վերջ քաշուած էր։ Այս սքանչելութեան երեսէն շատ տուներ պիտի վնասուին և պիտի փճանան։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՏՂԱՅՈՅ ԽՆԴԻՐԸ.— Լոնտոնի ընկեցիկ մանկանց պատսպարանին տնօրէն Մր. Ուէլերմ Պէյքր ընկերակցութեամբ իր օգնականին այս միջոցիս զանազան եւրոպական երկիրներ կ'այցելէ, ուսումնասիրելու համար ընկեցիկ կամ անժառանգեալ տղաքները և որբերը դարմանելու և դաստիարակելու նպատակաւ ընդունուած մեթոդները և դրութիւնները։ Անցեալ օր Իտալիա մեկնեցան հինգ օր Բարիզի մէջ մնալէ վերջ։ Տնօրէնը կը յայտարարէ թէ ցարդ իր ձեռք բերած արդիւնքը խիստ գոհացուցիչ է, հոգ՝ի՛ւ Բարիզի մէջ կառավարութեան կողմէ իրեն տրուած դիւրութիւններուն։ Հանրային Գթութեան Բարիզի հաստատութիւնը, որուն պետն է Մ. Մրզիւէօռ, սքանչելի հաստատութիւն մըն է, և պետական պաշտօնատուն մը կը համարուի։ Հանրային Գթութեան այս պաշտօնատան հսկողութեան տակ գրանուած բոլոր պատսպարանները աչքէ անցուցին, տեսան որը և ընկեցիկ արգոյց պարտեզակցութեամբ զբաղիլը, տեսան Լամժիի և Թորիսիի գործաւորական հաստատութիւնները, ուր տղայք գրաչարութիւն և կահագործութիւն կը սովրին, նաև այցելեցին Սալբէթրիէռի մեծ հիւանդանոցը իր 5000 պատսպարեալներով, որոնցմէ 200ը տկարամիտ տղաքներ։ Անգլիացի ուսումնասիրողները ի դարձին Նորէն Բարիզ պիտի այցելեն, բայց արդէն իսկ իրենց տեսածը կը բաւէ Ֆրանսական դրութեան վրայ լաւ գաղափար մը կազմելու համար։ Մասնաւորապէս հիացան բարիզեան դրութեան մակերպութեան և դիւրութեան վրայ, մանաւանդ տեսնելով որ ինչ գեղեցիկ մեթոդով արդի գիտութիւններուն ամէնէն գործնական մասերը կը դասաւանդուին տղայոց, որոնք ապա վարպետ գործաւորներ պիտի ըլլան, իրենց հացը ճարող և ընկերութեան վրայ բեռ պիտի չըլլան։

Ֆրանսայի մէջ, ուր ժողովուրդին ճաշումը կայուն է, յոյժ թանկագին է մարդկային կեանքը, և մարդասիրական ձեռնարկները մեթոդով և ուղղութեամբ կը կառավարուին, որպէս զի Ֆրանսա միշտ կարող քաղաքացիներ ունենայ, և դիւրակեցութիւնը ապահովուի ժողովուրդին բոլոր դասակարգերուն մէջ։ Պետութիւնը հայր և դարմանող կ'ըլլայ որը և անտէր տղայոց։ Անոնց ինչ կրօնքի և ի՛նչ ազգի վերաբերիցն նկատմամբ բնաւ խնդիր չըլլար։ Ամենքն ալ ներս կ'առնուին, կը կրթուին, արհեստ մը տէր կ'ըլլան, և յետոյ կը դառնան հասարակութեան ծոցը, որուն արդիւնաւոր և պատուաբեր անդամները կ'ըլլան,

Երբ ծնողք տղայ մը կը յանձնեն Պետութեան խնամքին, իրենց ծնողական իրաւունքներէն ալ կը հրաժարին։ Կրնան անոր մասին լուր առնել և տեսնել զայն, բայց չեն կրնար պնդել որ տղան կրկին իրենց յանձնուի։ Տասը ֆր.ը կը բաւէ տղու մը այս կերպ խնամարկութեան համար։

Այս կերպ մնացած տղաքներէն չատերը հողին կը կը կապուին, կը մանկն զայն, կամ բամբակ կը մանեն։ Ամենք ալ մասնագիտական գործոցներ կը դրուին արհեստ սովրելու համար։ Այս գործոցներէն ելնող տղաքը և աղջիկները կեանքի պայքարին համար աւելի լաւ պատրաստուած կ'ըլլան։

ՔՐՈՆԻԿ

ԻԶՄԻՐԻ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան, որ օգափոխութեան համար Պոլիս եկած էր, այսօր Խտիվիայի շոգենաւով կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։

ՄԵՌԵԼՈՑԻ առթիւ, երէկ Բերայի Քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան Բանկալթիի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց։ Պատարագի արարողութենէն վերջ հանդիսաւոր թափոր կազմուելով Հոգեւանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Հոգեւոր Տիրոջ վրայ, ըստ սովորութեան։

*** Մեռելոցի առթիւ երէկ մայրաքաղաքիս բոլոր գերեզմանատուններուն մէջ ալ խուռն բազմութիւն մը կար, որոնք իրենց մեռած սիրելիներուն և կամ ընտանիքին մէկ անդամին յիշատակները օրհնել տալու և յիշելու բաւական սովորութեան մը համաձայն, փութացած էին գերեզմանատունները, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել տալու համար անոնց գերեզմաններուն վրայ։

ԳԱՐԹԱԼ անօրինակ ոգեւորութիւն կը ստանայ Աստուածածնայ տօնին առթիւ։ Եկեղեցիին տօնախմբութեան առթիւ Տ. Գէորգ եպ. հանդիսաւոր պատարագեց, ինչպէս գրած էինք։ Գարթալի մեր թղթակիցը հետեւեալ նկարագրականը կը ղրկէ մեզ.— Գարթալի վարժարանը Պէշճեանի արդեամբ կառուցուած ըլլալով տեղացիք երախտապարտ են իրեն։ Ան թողած է 600 ղ.ի կալ մը որ զեղչուելով Մայր եկեղեցւոյ մնուցիչին 333 ղրուշ կը գանձուի այժմ։ Այս առթիւ հարկ անհրաժեշտ է յիշել որ այսօրուան Թաղ. Խորհուրդը բանիրուն և գործունեայ տարրերէ կազմուած է, և կը սիրենք յուսալ որ Գարթալցիներու իրենց վրայ դրած յոյսը պիտի իրականանայ և այս տարի վարժարանական լաւ կազմակերպութեան մը շնորհիւ արդիւնաւոր տարի մը բոլորելու բաղդը պիտի ունենանք։

*** Աստուածածնայ տօնին առթիւ Պոլսոյ և մօտակայ արուարձաններէն դունդագունդ և խուռներամ բազմութիւն մը Գարթալ դիմած էր։ Ծովակեզերքը Մարմարայի վրայ երկարած թեռասենը լեփլեցուն էին ամէն ազգէ երկաներ բազմութեամբ։ Կը նուագեն, կը զուարճանան, կը հրճուին և անդադար կը լսեն տաւուլ-զուռնայի միանուագ խուլ ձայնը որ կը գլէ կանցնի ժիսորը և կուգայ արձագանգել գանկիդ խորը... ան ալ երբեմն իր հաճելի կողմը ունի ու ջութակի մը կամ թաւ ջութակի մը նուագը այսքան հաճելի չեն հնչեր ականջիդ քան այս տաւուլ-զուռնային ձայնը սանկ տօնական օրերու ատեն՝ սանկ վայրերու մէջ։

*** Մեռելոցի երկուշաբթին ամէն ոք առնասարակ կը փութայ երթալ Եաւանքը այցելելու անոր հնադարեան կաղամախիներու տակ լեռան մը կողին վրայ հաստատուած աւանդական այգման, առջի օրուան յոգնութենէն պարտուած, յոգնած և վայելելու անոր անուշ զեփիւռը և այնքան կենսաբէր օդը և զով ջուրը որ կեանք կը պարգեւէ մարդուն։ Ըստ կարգադրութեան Թաղ. Խորհրդոյ Դէորգ եպս. Երէցեան երէկ այցելեց Եաւանքը։

*** Երէկ առաւ. Տ. Դէորգ քհն Անանեան պատարագեց և եկեղեցւոյ հնչեցեալ բարերարաց հոգւոյն համար Հանգստեան Պաշտօն կատարուեցաւ։ Եկեղեցւոյ աւարտումէն վերջ աւանդական մատաղը բաժնուեցաւ։ Այդ նպատակաւ բարեպաշտ ազգային մը ոչխար մը նուիրած էր, որ մորթուեցաւ և միսը բիֆէներու մէջ դրուելով ժողովրդեան բաշխուեցաւ։

ԲԱՆԿԱԼԹԻի Վիճենական Մխիթարեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցած անկարգապահական արարքի մը մասին քահանայի մը գանգատները գրած էինք։ Հաւատի աղբիւրէ մեզ կը տեղեկացնեն թէ տեղի ունեցածը վարժարանին ներքին կեանքին հետ առնչութիւն չունի, այլ դուրսը գործուած բարոյական անկարգապահութեան արարք մըն է։ Արդէն Տեսչութիւնը հարկ եղած միջոցները տնօրինած է այդ մասին, որ վարժարանին կարգապահութիւնը խանգարելու ոչ է հանգամանք չունի։ Ուրախալի է որ վարժարանին Տեսչութիւնը նկատի կ'առնէ բարեկամաբար եղած դիտողութիւնները և աչալրջութեամբ հոգ կը տանի այսպէս վարժարանին բարոյական մակարդակը միշտ բարձր բռնելու, վարժարանէն դուրս եղած բարոյական անկարգապահութեան արարքի մը մասին իսկ թծախնդիր հանդիսանալով։

ՀԻՄԱՆԴԱՆՈՑի նորակառոյց եկեղեցւոյն ճակատը զետեղուելիք յիշատակարանին պատճէնը հրատարակած էինք արդէն Մանգուսմի մէջ, համբարձման տօնին յաջորդ օրը։ Այս յիշատակարանը Ս. Պատրիարք Հօր հրամանով քարի վրայ պիտի գեղագրէ գեղարուեստից վարժարանի ուսանողներէն Հրաչեայ—Անարան էֆ. Սանդիկեան։

ԽԱՍԳԻՒՂի Տ. Արբահամ քահանան իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ, Տ. Տ. Գրիգորիս և Վրթանէս վարդապետներու, ինչպէս նաև Պալաթի և Խասգիւղի քահանայից և Դպրաց դասերուն, որոնք ներկայ գտնուելով իր որդւոյն՝ Պ. Արմենակի Ցուղարկաւորութեան հանդէսին, հոգեւորապէս մխիթարեցին զինք և երախտապարտ թողուցին։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

27 Օգոստ. 1906

Ֆրանսական 3%	97.82
Օսմանեան Միացեալ	97.20
Երկաթուղի	146.75
Պանք Օթթօման	647.—
Րէժի	434.—
Թրանսվասլ	62.—

ՆԵՐՔԻՆ

ՄՄԲՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ. — Եպարքոսական պաշտօնագիր մը հետեւեալը ծանոյց Մաքսային վերատեսչութեան.

«Նկատելով որ Բ. Դուռը կը փութացնէ Պոլսոյ և գաւառներու մաքսատանց կազմակերպութիւնը վերաբերեալ գործողութիւնները և նկատելով որ չմնալու մաքսային չէնքերու կառուցումը հարկ է ժամ առաջ աւարտել, ուստի Մաքսային վերատեսչութիւնն ալ պէտք է ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դնէ, չինութիւնները փութացնէ, մաքսային չէնքերը ներկայ պէտքերուն համապատասխան ուղնակով բազմացնէ ու ընդարձակէ. նաև Պոլսոյ մաքսատանց մէջ թող չտալ որ պաշտօնեաները ապրանքներու իսկական արժէքէն վար գին սահմանելով անցընեն. ուրիշ տեսակ դեղծումներու ալ բնաւ տեղի չտալ։ Ընդհանուր կերպով դիւրութիւններ ընծայել վաճառականներուն և տրտունջի ու բողոքի առիթ ընծայող պարագաներու պատճառ չտալ։ Իմացուած ըլլալով որ Պէրութի ծովեզերքէն և Իսքէնտէրունի ծովածոցէն մաքսանենգութիւն կը կատարուի, այդ մասին հարկ եղած զեկոյցները եղած են քաղաքային պաշտօնեաներուն, որով պէտք է Պոլսոյ և գաւառներու մաքսատանց Տնօրէններուն ծանուցանել թէ այդ մասին հարկ է մեծ ուշադրութեամբ հսկեն։ Մաքսային քննիչ մարմինն ալ գործօն վիճակի մէջ դրուելով, պէտք է ամէն կերպով աշխատի որ հասոյթներ վնասէ զերծ ըլլան»։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Առողջապահական Խորհուրդը հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ Ատալիոյ քարանթինայի բժիշկէն.— Ատալիոյ քաղաքին Թաչլըք Թաղին մէջ նպարավաճառ Վասիլ ամսոյս 10ին դողալով ու փսխելով յանկարծ հիւանդացաւ. Ջերմութիւնը 41 աստիճանի բարձրացաւ. քննութիւն կատարուելով ճուկին ձախ կողմը խոշորկել այտուց մը տեսնուեցաւ։ Այդ անձը հետեւեալ օրը մեռաւ։ Դարձեալ այդ նպարավաճառին տանը մէջ գտնուող էշէնի սաստիկ ջերմութեամբ և ուրիշ ախտանիշերով եօթը օր առաջ հիւանդացած ըլլալով հիմա սկսած է ապաքինիլ. նաև ճուկին ձախ կողմը գտնուած այտուցն ալ աղէկնալու վրայ է։ Քարանթինայի բժիշկը իր հեռագրին մէջ կը յարէ թէ ինք և միւս բժիշկները այդ պարագաները կը նկատեն իբրեւ այտուցաւոր ժանտախտ։ Առողջապահական Խորհուրդը նկատի առնելով այս հեռագիրը սա որոշումները տուաւ.—Ատալիայէ ծովի ճամբով մեկնելիք ուղեւորները, չգենալ և նաւակ նստելէ առաջ բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին։ Եթէ ատոնց մէջ հիւանդներ և առողջական կասկածելի վիճակ ունեցողներ տեսնուին, այդ կարգի անձերու մեկնումը պիտի չարգիլուի։ Շոգենաւերը և նաւակները մաքրանոցներու մէջ 48 ժամ քարանթինայի պիտի ենթարկուին։ Մուկերու ջնջման կանոնագիրը պիտի գործադրուի և ուղեւորաց ու նաւաղներու հագուստները ու գոյքերը պիտի հականեխուին։ Ատալիայէն ցամաքի ճամբով մեկնելիքներն ալ նախապէս բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին։ Քաղաքին մաքրութեանը մեծ հոգ պիտի տարուի և հիւանդութիւն ծագելիք բնակարաններն ալ մասնաւոր ուշադրութեամբ հականեխման պիտի ենթարկուին։ Հիւանդութիւնը բոլորովին անհետանալէն ետքն ալ առողջապահական այդ միջոցները ժամանակ մը պիտի շարունակուին։

*** Առողջապահական Խորհուրդը նկատելով որ Ճիտտէի մէջ 25 օրէ ի վեր ժանտախտի դէպք ու մահ չէ պատահած, և այդ տեղին ինչպէս նաև Հիճազի նահանգին առողջապահական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է, որոշեց Ճիտտէի ժամանումներուն դէմ սահմանուած առողջապահական միջոցները վերցնել և միայն բժշկական քննութեան ենթարկել։

*** Տրապիզոնէն օգոստոս 11 թուականով կը հեռագրեն թէ վեց օրէ ի վեր քանտարկեալներուն մէջ ժանտախտէ դէպք ու մահ չէ պատահած, նաև քաղաքին մէջ ալ առողջապահական կացութիւնը բնական վիճակին մէջ կը շարունակէ գոհացուցիչ կերպով։

ՇԻՐՔԷԹի ԽԱՅՐԻԷի ՀԱՄԻՏԻՑԷ շոգենաւային նոր ընկերութեան բաժնեթուղթերուն ստորագրութիւնը սկսաւ երէկուընէ Օսմ. Պանքային, Շիրքէթի Խայրիէի պաշտօնարանին և Սելանիկի Պանքային մէջ։ Մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր և մէկ օրուան մէջ գրէթէ կէսը ստորագրուեցաւ։ Արձանագրութիւնները պիտի շարունակուին մինչեւ ուրբաթ, Օգոստոս 18։ Գաւառներէն բազմաթիւ դիմումներ եղած են նամակներով, որոնց եւս գոհացում պիտի տրուի։ Կը յանձնարարենք անոնց որ կը փափաքին գնել նոյն ապահով բաժնեթուղթերը, փութան, որովհետեւ մինչեւ ուրբաթ պիտի գոցուի ստորագրութիւնը։

ՀԱՆԸՕԳՈՒՏ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ նախարարութեան խորհրդական Նէճիպ փաշա Մէլէմէտ, Շաբաթ օր Քարլսպատ մեկնեցաւ։

ՀԵԼԼԵՆԱՀՊԱՏԱԿ երեսունի չափ ընտանիքներ, որ Պուրգազ—Վառնայի գծին վրայ բանող հելլէն վերջին շոգենաւով Պոլիս հասած էին Անքիալոսէն, շաբաթ օր մինչեւ Նոյեմբեր շոգենաւով Աթէնք գացին։ Ասոնք նիւթական կարօտ վիճակի մէջ գտնուելնուն, Պոլսոյ հելլէն գաղութին անդամները դրամական նպաստներ բրին իրենց։

ԱՄՈՒՐԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ.—Բրօսսու խստօրէն կը քննադատէ կարգ մը առեւտրական և դրամական հաստատութիւններ որոնք նախապատուութիւն կուտան ամուրիներ ընտրելու իբր պաշտօնեայ քան ամուսնացեալներ։ Ատոնք սա առարկութիւնը ունին թէ ամուսնացեալները աւելի ծախք ունենալով, կրնայ ըլլալ որ ուրիշ միջոցներու դիմեն ի վնաս նոյն հաստատութեան։ Այս հաշիւը որքան սխալ նոյնքան անարդար է։ Նախ սխալ է կարծելը թէ ամուրիները նուազ ծախք ունին։ Այժմու դարուս մէջ երիտասարդ մը թատրոններու, գարեջրատուներու և ուրիշ զբօսատեղիներու մէջ աւելի դրամ կը ծախսէ քան ընտանիքի հայր մը որ համեստորէն կ'ապրի։ Անուրանալի է որ ամուրի կեանքը աւելի սուղ կը նստի քան ամուսնացեալը։ Ամուսնացեալ այրը աւելի նախապատուելի բան մըն ալ ունի։ Կանոնաւոր կեանք մը կ'անցընէ և այսպէս միտքով ու մարմնով հանդարտ իր գործին կը նայի աւելի խղճմտօրէն և աւելի մտածելով։ Մնաց որ պարտականութիւն մըն է ալ կախեալ ամուսնացած մարդոց, աւելի բարեհաճութիւն, աւելի համակրութիւն գոյց տալ այն երիտասարդներուն, որոնք կ'ուզեն ամուսնութեան կապերուն մէջ մտնել։

ՏԱՍԱՆՈՐԴՆԵՐԸ.—Զեռնհաս պաշտօնարանին հարցուած էր թէ երբ մէկը յանցանքի կամ ոճիրի մը համար բանտարկուած, բայց քաղաքային իրաւունքներէ զրկուած չըլլայ, կրնա՞յ տասանորդի վարձակալ կամ վարձակալի երաշխաւոր ըլլալ։ Պատասխանուեցաւ թէ Տասանորդի օրէնքին համաձայն, ո՛չ վարձակալ և ոչ ալ երաշխաւոր կրնան ըլլալ այնպիսի մարդիկ, որ մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուած են յանցանքի կամ ոճիրի համար։ Բայց նկատելով որ այս տեսակ մարդիկ իրենց պատիժը քաւելէ վերջ ինքզինքին ուղղելով եթէ տասանորդի վարձակալ կամ երաշխաւոր ըլլալ ուզեն, տասանորդի գործողութիւնները կրնան դիւրանալ և պետական դանձը կ'օգտուի, հետեւաբար այնպիսի անձեր կրնան տասանորդի վարձակալ կամ երաշխաւոր ըլլալ։

ՄԱՏԱԿ ԶԻԵՐԸ.— Իմացուելով որ կարգ մը տեղեր հաստատուած տօնավաճառներէ մատակ ձիեր գնուելով օտար երկիրներ կը ղրկուին, ինչ որ արգելք կ'ըլլայ օսմ. երկիրներու մէջ ձիուսեռին բազմանալուն, ծանուցուեցաւ ամէն կողմ արգիլել այդ արտածումը։

ՍԵԼԱՆԻԿի նահանգին երկրագործական Տնօրէն Նէսիպ պէյ մնաչնորհ խնդրեց, նոյն նահանգին Օխրի լիճին մէջ քարիւղով շարժող շոգենաւեր բանեցնելով ուղեւոր, ապրանք ևն. փոխադրելու համար։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը քննութեան ձեռնարկեց այդ մասին։

ԹՈՒԶի ԲԵՐԸ.—Իզմիրէն կը գրեն թէ թուզի բերքը շատ առատ է, ցարդ 100,000 բեռ կը հաշուուի։ Մինչեւ իսկ 110,000 բեռ ենթադրողներ կան, որուն նմանը ցարդ տեսնուած չէ։ Անցած տարի թուզի առեւտուրը շատ չահաւոր եղաւ։ Թէ՛ բերքը առատ էր և թէ կենդէնարին 4-5 շիլին չահ եղաւ։ Պատճառը այն էր որ նոյն տարին Ալժիրիոյ, Մարոքի, Իսպանիոյ և Բորթուկալի մէջ թուզի բերքը անյաջող էր։ Բայց այս տարի այդ երկիրներուն մէջ բերքը շատ նպաստաւոր է։ Թուզի վաճառականները նկատի առնելու են այս վիճակը, եթէ չեն ուզեր 1904ի անպատատ պայմաններուն ենթարկուիլ։ Քուռիէ տը Սմիրն, կ'ըսէ թէ այս անհանձնելի վիճակը աւելի ծանրակշիռ դարձած է սա իրողութեամբ որ Եգիպտոս, անցած տարի կրած կորուստին հետեւանքով, այս տարի հաղիւ կէսը պիտի առնէ Իզմիրէն անցած տարի հոն ղրկուած ապրանքին։ Միւս կողմէ թուզի սպառման հրապարակներուն վրայ շատ վար գին կը տրուի ապրանքին։ Հետեւապէս կը յորդորեն որ պէտք է ապրանքը ածան մը ձեռքէ հանել։

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻՆ կը գրեն թէ վերջերս երկու օր և երկու գիշեր անձրեւ տեղալով հեղեղները ողողեր են փողոցները. ոչխարներ ու այծեր քշուեր տարուեր են հեղեղներէն։

ՈՃԻՐ.— Գում գաբու, Գատրկա կօչկակար Գէորգ, ձկնորս Նշան և Արամ կիրակի օր սրճարար Կարապետի խանութին առջեւ նստած էին, երբ վէճ ծագեցաւ իրենց և ձկնորս Արմենակի մէջեւ։ Արմենակ դաշոյնը քաշելով ծանրապէս կողէն վիրաւորեց Գէորգը։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

*** Ունգարանի կողմը, առջի գիշերը, Եուսուֆ անուն մարդ մը գտնուեցաւ վիրաւոր ու գլխով վիճակի մէջ։ Բնութեամբ հասաստատեցաւ թէ Իսմայիլ անուն մարդ մը զայն պոռտէն վիրաւորած է գլխովութեան հետեւանքով։ Եուսուֆ հիւանդանոց ղրկուեցաւ, իսկ չարագործը ձերբակալուեցաւ։

ԱՋԲԱՌՑ ԳՆԶՈՒՀԻՆ. — Բերայի Գարանֆիլ փողոցին մէջ, առջի առաւօտ, գնչուհի մը կը մուրար. մարդ մը հինգ փարա տուաւ անոր, սակայն քիչ ետքը տեսաւ թէ վեց ոսկի պարունակող քսակը անյայտացած է. խակոյն գնչուհին ետեւէն հասնելով ետ առաւ իր քսակը։

ՊԱՆՔԱՆԵՐԸ այսօր գոց են։

ԲՍԱԿԱՀԱՏ.— Ռումանահպատակ Բոստանդինոս անուն անձ մը նախընթաց օր Ղալաթիոյ Ցունաց Խրիսթոս եկեղեցին գացած ըլլալով, քսակահատ Սարանտի և Միչօ յիշեալին 12 ոսկին յափշտակեցին։

—Տիվան Եոլու կառապան Բարասքիվա նախընթաց գիշեր Ղալաթիոյ «Մոգրոխսու» երդեցիկ սրճարանը գացած ըլլալով, բնական պէտքի մը համար ճեմիլ գացած պահուն, նոյն սրճարանին սպասաւորներէն Եորկի և Բեդրոս յիշեալին բանկոնակին գրպանի վեց Օսմ. ոսկին չորթեցին։

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ

ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՈՒՇ, ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 26 Օգոստոս.— Ուայիսկրէնէն կը հեռագրեն թէ Քուպայի չփոթութիւնները չափազանցուած են եւ թէ եղածը Բինար-տէլ-Ռիօյի ու Հաւանայի մէջ է։ Սեպտեմբեր Պանտէրսա ձերբակալուած է։ Նախագահ Բալմա խորհրդարանէն հարկ եղած վարկերը ստացաւ՝ զօրախումբեր կազմելու համար։ Կը կարծուի թէ Մ. Նահանգաց միջամտութիւնը անգամ պիտի ըլլայ։

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.— Մեքսիքօ շոգենաւը Հաւանա մեկնեցաւ, հետը տանելով 15,000 հրացան, ռազմանիւթ և խորտնկեղներ, Քուպայի կառավարութեան համար։ Սեպտ. 30ին նոր առաքումներ պիտի կատարուին, և զինուոր պիտի ղրկուի։ Նախագահ Բալմա յայտարարութիւն մը փակցնել տուաւ Հաւանայի մէջ։ Կացութիւնը չատ գէշ կը նկատուի։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ.— Կ'ըսուի թէ վարչապետ Մ. Սդոլիպին հրաժարեր է և Զարը հրաժարականը ընդուներ է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սէնդրլ Նիւզ կը յայտարարէ թէ Բեդերսպուրգի զինուորական կառավարիչ Զօր. Թրեպով դեռ ծանրապէս հիւանդ է։

ՖԻՈՒՄԷ.— Անգլիական նաւարաժինը հոս ժամանեց։ 79րդ զօրագունդը զինուորական պատիւներ ընծայեց ծովակալ Սըր Զարլս Պերեսֆորտի ցամաք եկած մէջոցին, և նուագախումբը ածեց անգլիական ազգ. երգը։ Հինգշաբթի իրիկուն հանդիսական հացկերոյթ պիտի տրուի կառավարական պաշտօնարանին մէջ, և յետոյ պիտի կատարուի ընդունելութիւն մը, որուն ներկայ պիտի ըլլան 800 հոգի։

ՄԱՐԻԼՆՊԱՏ.— Անգլիոյ պատերազմական նախարար Մր. Հոլտէն այսօր կը ժամանէ Մարիէնպատ, և վաղը պիտի երթայ Գերմանիա, ներկայ ըլլալու գերման ռազմափորձերուն, որոնց հրաւիրուած է Վիլհելմ կայսր կողմէ։

ԲՈՑՏԱՄ.— Բոցսամ Շեքդս Աճձայկեր կը հրատարակէ կայս. հրովարտակ մը, որով գահաժառանգին գաւկին մկրտութեան առթիւ ներում կը շնորհուի Բրուսիոյ քաղաքային դատարաններէն դատապարտուած անձերու։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սէն Լուիէ (Սենեկալ) կը հեռագրուի թէ Սենեկալի ներքին կողմերը ողողումներ առաջ եկեր են։ Բէյ քաղաքը քանդ ու աւեր եղեր է։ Բազմաթիւ ընկիկեր մեռեր են։ 20 Միլիոն ֆրանքի վնաս կայ։

ԲԱՐԻԶ.— Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Քիւբի կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ արտաքին փոխառութիւն մը ընելու խնդիրը։ Վալթարէզոյի ու Սանթիակոյի երկրաշարժէն արկածեալներուն օգնելու համար։ Այդ երկու քաղաքներուն լրագիրները վաղը նորէն հրատարակուիլ պիտի սկսին։ Վալթարէզոյէն պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ երկրաշարժէն մեռնողներու թիւն է երկու հազար։

ԲԱՐԻԶ.— Ներքին գործոց նախարար Մ. Բլէմանսօ Քարլսպատէ գարձին անպաշտօն կերպով պիտի այցելէ Պերլին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճաքոնական կառավարութիւնը վերջապէս որոշեց 100 միլիոն ռուպլի պահանջել Ռուսիայէ՝ իբր ծախք ռուս գերիներուն համար։ Կը կարծուի թէ Ռուսիա պիտի հաւանի այս գումարին վճարման։

— Սիմնէյէ կը հեռագրուի թէ Հարաւային Նոր Կալլէսի մէջ (Աւստրալիա) երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ՀՌՈՄ.— Վատիկանի եկեղեցական գործոց ժողովը 5 կարտինալներէն յանձնախումբ մը կարգեց՝ քննելու համար Սպանիոյ հետ ծագած վէճը, որ տակաւ ծանր հանգամանք մը կ'ստանայ։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսական եպիսկոպոսներուն գումարման նախնական յանձնաժողովը, երէկ գումարելով որոշեց իսկոյն մասնակի գումարումներ կատարել տալ՝ քաղաքային ընկերակցութեանց մասին օգտակար միջոցներ ձեռք առնելու համար որոնք պիտի կազմուին կղերականներու գոյութիւնը ապահովելու համար։ Եպիսկոպոսներու ամբողջական գումարումը երէկ տեղի ունեցաւ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սլիգոնսօ ԺԳ. հաւանութիւն յայտնեց վարչապետ Լորէզ Տորինկուէզի քաղաքականութեան՝ ի մասին կրօնային խնդրոց։ Անհաւանական է որ նախարարական տագնապ ծագի։

ՃԻԶԴ ուզածնիդ !! ՃԻԶԴ փնտռածնիդ

ՁՈՐԵՔԼԵՋՈՒԱՆ ԽՍՕԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԵՐԷՆ ԳԱՂ., ԱՆԳԼ., ԳԵՐՄ.,

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գեղահատուած ծանօթ լեզուագիտեան

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ ԵՐԵՔ ՄԱՍԵՐ

Մասն Ա. — Բառագիտութիւն,

Մասն Բ. — Խօսակցութիւններ այցելութեան, գնման, վաճառման ժամանակ, այլ և այլ արհեստաւորաց հետ, ճամբորդութեան մէջ, ևն. ևն.։

Մասն Գ. — Նամակներ, տոմսեր, ընկալագրեր, հրաւիրագրեր և վաճառականական թղթակցութիւններ։

Սոյն կարեւոր գիրքը, որու օգտակարութիւնը անվիճելի է, կուգայ մեր մէջ պակաս մը լեցնելու, մասնաւորխնամով պատրաստուած ըլլալով. ամէն տեսակ խօսակցութիւններ դրուած են իրենց կարեւորութեան կարգաւ։

Ամէն ուսանող պէտք է անպատճառ հատ մը ունենայ գրպանը սոյն գիրքէն. խօսակցութիւն սորվելու համար, ուսանողներու համար այնքան կարեւոր է որ Զորեքլեզուեան չունեցող աշակերտ մը կամ աշակերտուհի մը անկարելի է որ ճիշդ խօսակցութիւն մը կարենայ սորվիլ։

Ամէն վաճառական, ամէն խանութպան, ամէն գրագիր պէտք է հատ մը իր գրասեղանին վրայ ունենայ այս օգտակար գիրքէն, որպէս զի Եւրոպացի յաճախորդի մը հետ կը տեսնուի կամ կը թղթակցի, դժուարութիւն չքաշէ։

Ամէն ուսուցիչ պէտք է հատ մը ունենայ իր գրպանը սոյն գիրքէն, իբր յուշատետր և առաջնորդ։

Զորեքլեզուանը ի մի բան օգտակար և պիտանի է ամէն հասակի, ամէն կարգի անձանց համար, ըլլան արական, ըլլան իգական սեռէ. պէտք չէ որ տուն մը գտնուի որ չունենայ այս օգտակար գիրքն։

Էջ 320. — ԴԻՆ 12 ԴԱՀԵԿԱՆ

Եթէ տակաւին առած չէք, այսօր իսկ պէտք է հատ մը առնէք։

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը բոլոր գրավաճառաց քով, Ղալաթիա նախկին Վրոյրի վաճառանոցը, Բերա Վասիլ Թղթավաճառանոցը և Սելանտիի քովի լրագրավաճառին քով։

2—15

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

Ա. Բ. Գ. ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս եկած են, կը ծախուին Կ. Պոլիս Սիւմպիւլի խան Միհրան էֆէնտի Փափազեանի դրատունը և ի Կալաթա Գուրչունլուխան Սագաեան տպարանը։ Գին Ա. հատորին 3, Բ.ինը 5, Գ.ինը 5։

% 30 ԶԵՂՉ 50—6

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	105.27½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	105.22
Երէկուան էն բարձր գինը	»	105.29
» էն վար գինը	»	105.21

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	145.25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	145.—
Երէկուան էն բարձր գինը	»	145.37½
» էն վար գինը	»	145.—

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	39.—
Միտիլիի Պանքա		5.87
Սելանիկի «	ֆր.	173.
Քոնստրսիոն	Ա. Ո.	9.09
Քարտաու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	164.—
» Օրտինէռ	»	153.50
Իզմիրի քարափ	»	596.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.40
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	9.05
» պարտաթուղթ	ֆր.	488.—
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.	»	300.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	18.05
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	456.—
Քրէտիի Ֆոնսիէ Էժիբա.	1886	332.—
» » »	1903	267.50
Թրանսվալ		59.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	264.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	430.—
» « » Նոր	Օ.Ո.	4.01
Լաւրիոն	ֆր.	58.25

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. ֆր.
Ֆրանսական ոսկի	87.08
Անգլիական ոսկի	109 32
Բոլ	90.—
Մէճիտիէ արծաթ	107.14
Ռուպլի թղթադրամ	8.70
Քրիմիա	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	109.22½
Բարիզի » »	ֆր.	22.97½
Վիէննայի » »	քուրօն	21.91
Պերլինի » »	մարք	18.69

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

25 Օգոստոս 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%	97.75
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.	97.20
» » » գոց.	97.17
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր. 146.50
Րէժիի պարտաթուղթ	» 435.—
Օսմանեան մաքս	» 436.—
Օսմանեան Պանքա	» 646.—
Քրէտիի Լիոնէ	» 1177.—
Բարիզի Պանքա	» 1546.—
Աւստրիական Ռանթ	4% 99.75
Իտալական »	5% 102.40
Ռուսական »	4% 1901 71.20
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4% 96.57
Պալիա Քարա Այտըն	ֆր. 650.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

25 Օգոստոս 1906

Անգլիական Ռանթ	87 68
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց.	Գ.Կ. 96.75
» » » գոց.	» 96.75
Օսմ. Պանքա	15.75
Պուլկարական 1892	100 —
Ռուսական 4% 1898—89	72 25
Ցունական Ռանթ	42.25
Զարթրթթ	1.71
Թրանսվալ	2.37
Ռանսմայն	6 65
Ճաքոնական 4%	90 25

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

25 Օգոստոս 1906

Գերմանական 3%	86 75
Օսմ. Միաց Գոնս.	96.25
Օսմ. փոխառութիւն 1903	20.270
Ռումէլիի երկաթուղի	146.30
Ռուսական 4% 1902	—.—
Անատոլ. Երկ. Պարտ. Ա.	103.70
» » » Բ.	—.—
» » Բաժնեթ. 60%	129.—

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

25 Օգոստոս 1906

Օսմ. Րէժի	403 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	161.70
Վիեննական պանք	549.75

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

25 Օգոստոս 1906

Օսմ. Րէժի	97.18
Ռումէլիի Երկաթուղի	148.—
Վիեննական պանք	543.—

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Պէտէլէրինին նրսքը լիրա եիւզ զրուշան նագաէն՝ վէ նրսքը տիկէրի էվգաֆը Հիւմայունա մախսուս սուրէթ վէ սէրկի իւէ կ'ցֆա օլունմագ իւզրէ զիյրաէ մուհարբէր մանիւլաթըն պէրմուճիպը նիզամ տէօրթ հաֆթա իլանրնան 322 սէնէսի աղօսթօսը 7ինճի կիւնիւնտէն 14ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ սաաթ 10ա գատար պիրինճի վէ իքինճի վէ իւչիւնճի հաֆթա իլանաթէրին միւզայէտի ատիյէլէրի վէ 4ինճի հաֆթա իլանընը տա սօն միւզայէտսի իճրա օլունճաղը ճիհէթլէ եալընը տէօրտիւնճի հաֆթա իլանը իչիւն էվրաղը մէձլիսը իսաբէյէ թէվտի օլունընճայա տէկին 100տէ 5 վէ անտէն սօնրա 100տէ 10 զամմ գապուլ օլունաճաղընան թաւիպ օլանլար վէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնէրինի գէյտէթը մուխամմէնէլէրինին էօշրինէ միւսաւի թէէմին ագէլէրիյլէ պէրապէր Էվգաֆը Հիւմայուն մանիւլաթ իտարէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

ՊԻՐԻՆՃԻ ՀԱՖԹԱՅԸ

..6668. — Իսկիւտարտա Միրաթ Բէյիս մանէլէսինտէ Համամ օսգաղընտա միւքէրրէր 35 նումէրօլը 4 օտալը պիր պապ մէնզիլին սիւլա հիսէսի. հաճի Մահմուտ։

..3000..պէտէլը միւզայէտսի 1550. — Իսկիւտարտա Եէնի մանէլէտէ Մանգօ օսգաղընտա 63, 65 նումէրօլը մուգատէտա մէնզիլ վէ արա օլուպ, էլէէվմ եէկտիկէրինտէ մագլուպ միւնէտսիմ պիր գրթա արսանըն թէմամը։ Բանմի։

..800.— Իսկիւտարտա Տէրպալի մանէլէսինտէ Զըգմաղ Արապլար սօգաղընտա 2 նումէրօլը պիր գրթա արսանըն թէմամը. հաճի Իսէէմ։

..3400.— Շահզատէ Պաշընտա Պիւլսան Աղա մանէլէսինտէ Զիլինկիրլէր սօգաղընտա 6 նումէրօլը պիր գրթա մէնզիլ արսասընըն նրսքի հիսէսի. Նաղիֆ։

.. 6666.. պէտէլը միւզայէտսի 4000.— Թօրգարատա Թագիյէճի մահալլէսինտէ Ֆազը բաչա մէվգրընտա 2 նումէրօլը միւլք մա կէտիք պիր գրթա պօսթանըն անճագ կէտիկէնին սիւլիւա հիսէսի. հաճի Անմէտ։

..10000.— Զարչուի Քէպիրտէ Աղա սօգաղընտա 48 վէ 50 նումէրօլը իքի պապ տիւքքեան տէրունինտէ միսթէգարը պիր ատէտ քիւրքճի կէտիկէնին սիւլիւա հիսէսի. Հաֆըզ Էօմէր։

..1500.— Բարմագ Գարուտա Էմին պէյ մահալլէսինտէ Բարմագ Գարու սօգաղընտա 95 նումէրօլը պիր պապ տիւքքեան կէտիկէնին ըուպ հիսէսի. Ամէր։

..18333. — Սուլթան Պայազիտէ Էմին պէյ մահալլէսինտէ Բարմագ Գարու սօգաղընտա 14նումէրօլը ֆէվգինտէ 1 օտա վէ ալթընտա 1 պօտրումը միւէթմի վէ չէրի 300 ղրուշ քիրալը միւլք մա կէտիկ պիր պապ խաֆաֆ տիւքքեանը կէտիկէնին 120 սէհիմ իթիպարըյա 55 սէհիմյէ միւլքինին իթիպարը մեզքիւր իւէ 28 հիսսէսի. Մուսթաֆա։

..2300..պէտէլը միւզայէտսի 1300. —Սուլթան Պայազիտէ Էմին պէյ մահալլէսինտէ Բարմագ Գարու սօգաղընտա 15, 17 նումէրօլը եէկտիկէրինտէ մագլուպ ֆէվգինտէ 1 օտալը հավի 1 պապ տիւքքեանրն անճագ 15 նումէրօլը մուայէն մահալրընն 120 սէհիմ իթիպարըյա 24 սէհիմի. Մուսթաֆա։

..625.— Գարանը Տագիզտէ Խարաճը Գարա Մէհմէտ պէյ մահալլէսինտէ Գազլաճը խանը տէրունինտէ 6 նումէրօլը պիր պապ օտանրն 8 հիսսէ իթիպարըյա պիր հիսսէսի. հաճի Անմէտ։

..5842.— Մահմուտ Բայատա հաճի Քէօչէք մահալլէսինտէ Մահմուտ Բաչա ճատտէսինտէ 192 նումէրօլը պիր պապ տիւքքեան տէրունինտէ միսթէգարը 2 ատէտ աթար կէտիկէնին 12 հիսսէ իթիպարըյա պիր հիսսէսի. Ամէր։

ԻՐԻՆՃԻ ՀԱՖԹԱՅԸ

..13336..11336.—Կալաթատա Քէսմանքէշ մահալլէսինտէ Եիւքսէք Գալաթրրամ ճատտէսինտէ 122, 124 նումէրօլը Ֆէվգինտէ 5 օտա վէ սէնէվի 240 լիրան Օսմանի քիրալը քեարկիր պիրախմանէ վէ սաամէճը տիւքքեանլարը տէրունինտէ միսթէգարը քէրեմէճի վէ մէնմարճը կէտիկէնին 120 սէհիմանէն տէօրթ վէ միւլքինին 240 սէհիմանէն 5 պուլուգ հիսսէլէրի. հաճի Էմէէմ։

..4000..4000. — Այվանսէրայտա Գօրուճը Մէհմէտ Զէլէպի մահալլէսինտէ Գալաֆաթի Մէյտանը օսգաղընտա 24 նումէրօլը միւլք մա կէտիկ պիր պապ գալաֆաթճը տիւքքեանընրն սիւլիւա հիսսէսի. հաճի Անմէտ։

..5723.— Գումգարուտա Մուհանէմ Խաթուն մահալլէսինտէ Իսրահիմ բաչա ճատտէսինտէ 29, 31 նումէրօլը պիր պապ ֆրուն վէ պիր պապ տիւքքեան իլէ միւէթմիւթճանան պուլընան Բիւրքճի օղլու օսգաղընտա 3, 5 նումէրօլը վէ չէրի 440 ղրուշ քիրալը արա վէ մէնզիլին 18 հիսսէ իթիպարըյա պիր հիսսէսի։

..5500..4000.—Սարբեար դարիյէսինտէ Եէնի մահալլէ ճատտէսինտէ 75 նումէրօլը 2 օտալը միւէթմիվ պիր պապ գահվէ տիւքքեանընրն ըուպ հիսսէսի. էօրիւճիւ Հիւսէյին։

..3000.— Էյուպպէ Սէրիֆ մահալլէսինտէ Վէզիր թէքքէսի ճատտէսինտէ միւքէրրէր 28 նումէրօլը 2 օտալը միւէթմի պիր պապ մէնզիլին պիւթիւնիւ. Ամվի էֆէնտի։

9000. — Այվանսէրայտա Տօքլը Իսրահիմ Տէտ մահալլէսինտէ Այվանսէրայ գարուսը ճատտէսինտէ 6, 8, 10 նումէրօլը պիր պապ մէնզիլ թահթընտա միւլք մա կէտիք 2 պապ տիւքքեանընրն սիւլիւա հիսսէլէրի. Նաղիֆ։

..2000.— Խրրգահի Շէրիֆէտ Խաճէ Վիսի մահալլէսինտէ Սամագօզ սօգաղընտա 6 նումէրօլը 2 օտալը հավի պիր պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի. հաճի Անմէտ։

..45000. Պէտէլը միւզայէտսի 25 պին.— Ամէտիէ Սօֆուլար մահալլէսինտէ Բաղրպ պէյ սօգաղընտա 28 նումէրօլը պիր պապ ախոր իլէ 36, 32 նումէրօլը էլեէվմ պիրի պագալ տիկէրի գահվէ օլմագ իւզրէ իքի պապ տիւքքեան իլէ մէգգիւր ախոռա մագլուպ Նէֆթալի սօգաղընտա 4, 3 նումէրօլը ախորրն թէմամը։ Հաճի Անմէտ։

..1200.— Սամախտատա Զըրաղը Հիւսնի մահալլէսինտէ Հաճէ Գասրն ճատտէսինտէ 87 նումէրօլը միւլք մա կէտիք պիր գրթա պօսթանրն անճագ մուլքիտինին նրսքի հիսսէսի. Հաճի Անմէտ։

..12500. — Էտիրնէ Գարուսրնտա Հաճիէ Սուլթան մահալլէսինտէ Լէօքիտնճիլէր ճատտէսինտէ 40 նումէրօլը տէօրթ օտալը, ալթընտա պիր տիւքքեանը միւէթմի պիր պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի։ Նաղիֆ։

..5000 Ճէնէբրտէ Թօգոմա ճաֆէր մահալլէսինտէ ձէբահ սօգաղընտա 6 նումէրօլը պիր պապ պարագանրն պիւթիւնիւ. Հաֆըզ Էօմէր։

35000.— Էյուպպա Գրզը Մէսճիտ մահալլէսինտէ վաքֆ իսկէէսի ճատտէսինտէ 9 նումէրօլը չէրի 250 ղ. քիրաեա միւէթհամլ միւէթմիւթը մալիւմէյի հավի պիր պապ գահվէխանէնին պիւթիւնի. Հաֆըզ Էօմէր։

.. 3000.— Սուլթան Ամէտտէ Նագպիյտա մահալլէսինտէ Շէֆթալի չէշմէսինտէ 42 նումէրօլը իւչ օտալը պիր պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի. Հաճի Անմէտ։

.6000. Քիւչիւք Մուսթաֆա Փաշատա Մինլա Խսորօ մահալլէսինտէ Գարասարրգէլը ճատտէսինտէ 21 նումէրօլը իւչ օտալը պիր պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի. Հաճի Անմէտ։

.5000. Պէտէլը միւզայէտսի 3000. — Գասըրկատա Շէհսիւվար մահալլէսինտէ Հիսարտիպի սօգաղընտա միւքէրրէր 3 նումէրօլը պիր օտալը պիր պապ մէնզիլին պիւթիւնի. Հաճի Անմէտ։

..3189. Պէտէլը միւզայէտսի 2500. Սարբեար Գարիէսինտէ Եէնի մահալլէ ճատտէսինտէ 93 նումէրօլը պիր օտալը նաթէմամ պիր օտալը միւէթմի պիր պապ գահվէ տիւքքեանընրն 16տա իւչ հիսսէսի. Էօրիւճիւ Հիւսէյին։

..1250 Սարբեար գարիէսինտէ Իսկէլէ սօգաղընտա իքի նումէրօլը պիր օտալը մուգատէտմա պիլա հավա գայզբանտէ օլուպ էլեէվմ պիր պապ դաաճը մաղազասընրն 32 սէհիմ իթիպարըյա 4 սէհմի. Էօրիւճիւ Հիւսէյին։

..6000.— Արնավուտ գարիէսինտէ պէօյիւք եաղիա ճատտէսինտէ 22, 24 նումէրօլը տիւքքեան միւլքիտինին ըուպ հիսսէսի. Էօրիւճիւ Հիւսէյին։

..10000.— Պէյօղլունտա Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Ճէվիզ սօգաղընտա 3 նումէրօլը օտալը միւէթմիւթը մալիւմէյի հավի պիր պապ մէնզիլին ըուպ հիսսէսի. Հաճի Անմէտ։

..3400. Պէտէլը միւզայէտսի 1000. —Ալթը Մէրմէրտէ Քէպթիպ Մուսլահէտտին մահալլէսինտէ Գուրուսիպկի սօգաղընտա 36 նումէրօլը մուգաթաալը մահալ իլէ մահալութ պիր պապ մէնզիլին պէր վէճճը վագքիկէգ պաղը մահալիին սիւլա հիսսէսի. Մուսթաֆա։

..2000.Էյրի գարուտա Հաճի Իլիաս մահալլէսինտէ Եաթաղան ճատտէսինտէ 18 նումէրօլը միւլք մա կէտիկ պիր պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի. Մուսթաֆա։

..1500.—Գասըմ Փաշատա Հաճի Ֆէրհատ մահալլէսինտէ Զըգմաղ Զէշմէ սօգաղընտա 25 նումէրօլը պիր օտալը պիր պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի. Մուսթաֆա։

5000.—Իսկիւտարտա Հաճի Հիւսէյին Խաթուն մահալլէսինտէ Համամ սօգաղընտա 8 նումէրօլը 3 օտալը պիր պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի. Բանմի։

..11000.— Իսկիւտարտա Հաճի Հիւսնի խաթուն մահալլէսինտէ թիրիչճի սօգաղընտա 7, 50 միւքէրրէր 7 նումէրօլը տօգուզ օտալը իւչ պապ մէնզիլին նրսքի հիսսէսի. Բանմի։

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻ ՀԱՖԹԱՅԸ

..8000.— Խրրգահ Շէրիֆէտ Ագ Շէմսէտտին մահալլէսինտէ Զուղուր Զէշմէ սօգաղընտա 42 նումէրօլը 2 օտալը պիր պապ մէնզիլին պիւթիւնի. Հաֆըզ Էօմէր։

..8000 Պէտէլը միւզայէտսի 6000. — Գրզ Թաշը գուրպինտէ Մուսթաֆա պէյ մահալլէսինտէ Տօլապ սօգաղընտա 33 նումէրօլը 3 օտալը պիր պապ մէնզիլին պիւթիւնի. Հաֆըզ Էօմէր։

..1500.— Իսկիւտարտա Իճատիյէ մահալլէսինտէ Քիւչիւք Զիֆթէ Գավագ ճատտէսինտէ 55 նումէրօլը պիր գրթա մէնզիլ արսասընրն նրսքի հիսսէսի. Հաճի Մահմուտ։

..1450 Պէտէլը միւզայէտսի 1000. — Զագմագճըլարտա Ցայէ Խաթուն մահալլէսինտէ Զագմագճըլար ճատտէսինտէ 26 նումէրօլը չէրի 70 ղրուշ քիրաեա միւէթհամլ պիր պապ տիւքքեան կէտիկինին 7 հիսսէ իթիպարըյա պիր հիսսէսի Հաֆըզ Էօմէր։

..6000 Իսկիւտարտա Խայրէտտին Զավուշ մահալլէսինտէ Թօրթաչը ճատտէսինտէ 179, 181 մագլուպ նումէրօլը չէրի 100 ղրուշ քիրաեա միւէթհամլ մա միւշթէմիլաթ պիր պապ բաչճը տիւքքեանըյա պիր գրթա արսանրն նրսքի հիսսէսի. Բանմի։

..10000.— Իսկիւտարտա Խայրէտտին Զավուշ մահալլէսինտէ Թօրթաչը ճատտէսինտէ 171, 173 մագլուպ նումէրօլը վէ չէրի 160 ղրուշ քիրաեա միւէթհամլ 5 պապ տիւքքեան հավասընը միւշթէմիլ մուգատէտմա իշկէմպէճի, էլեէվմ պիր պապ կապէօղ ֆապրիգասրյա պիր պապ մաղազասընն 6 հիսսէ իթիպարըյա 2 հիսսէսի. Բանմի։

..16000.— Դապաթաչտա Ֆաթմա խաթուն մահալլէսինտէ Պէյթիւլմալճը սօգաղընտա 30 նումէրօլը տէրունինտէ պիր գուլու, վէ պիր լիմոնըըը հավի պիր գրթա արսանրն նրսքի հիսսէսի. Շիւքրի։

..8002 Պէտէլը միւզայէտսի 6000. — Դալաթատա Սուլթան Պայազիտ մահալլէսինտէ Թօքճրլար ճատտէսինտէ 324 միւքէրրէր 324 միւքէրրէր 324 նումէրօլը չէրի 600 ղրուշ քիրաեա միւէթհամլ միսթագը ֆիրի էլեէվմ աչճը վէ եէմնինճի տիւքքեանրը միւշթէմիլ պիր պապ խանէ իթիթիպ օլունան չէհրիյէ 28 ագչէ իճարէի մուէճէլէլու պիր պապ տիւքքեան միւլքինին տէրունինտէ միսթագը չէհրի 60 ագչէ իճարէի մուէճէլէլին նիգամը քէսմիւրճիւ կէտիկինին 120չէր հիսսէ իթիպարըյա օն իքիչէր հիսսէսի. Էօրիւճիւ Հիւսէյին։

..16667.— Պէյօղլունտա Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Թաթավլալը սօգաղընտա 8, 10 նումէրօլը 16 օտալը միւշթէմիլաթը մալիւմէյի հավի պիր պիրինտէ միսթաղը 2 պապ մէնզիլին 6 հիսսէէն պիր բիսսէսի. Ամվի։

..3334 Թօբխանէտ Քէթանի էօմէր Փաչա մահալլէսինտէ Ագարտու ճատտէսինտէ 5 օտալը պիր պապ մէնզիլին սիւլա հիսսէսի. Ամվի։

..5000 Պէտէլը միւզայէտսի 4000. — Զարչուի Քէպիրտէ Եաղլըգճըլար ճատտեսինտէ 141 նումէրօլը պիր պապ տիւքքեան տէրունինտէ միսթագը եաղլըգճը կէտիկինին նրսքի հիսսէսի. Օսման։

Ղուբէպաի միւսլիմին խասթախանէսի իչուն պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումը օլան խաս ֆրանճէլտա իլէ նանը ազիզէն խաս ֆրանճէլանրն պէհէրի 65 բարատա վէ նանը ադիզին սապի պէհէր ճէտիա գէյլէէսի 40 բարատա թաւիպի էօնատէսինտէ թէգարրուբ իթմիշ վէ չէհրը հալը բումինին 12ինճի ճուսաա էրթէսի վէ 14ինճի բազար իրթէսի կիւնլէրի եիւզտէ 5 վէ իչ կիւն զարֆընտա տա եիւզտէ 10 թէնզիլ գազալ օլունմասը մուքարրէր պուլունտուղունտան, նօգսանլյա իթա իթմէք խաթէյէնլէրին եիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագէլէրինի վէ եահուտ միւէպէր վէ միւստտագ քէֆալէթնամէլէրինի համիկէ էյեամր թագիկիյէտէն մատտա հէր կիւն սաամ օնա գատար մէգիրսը իտարէի էվգաֆա միրճաաթի էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

3—3 8 Աղօսթոս 1322

ՇՈՒՐԱԻ ՊԱՀԻԻԼԷՏՆ

Գալէի Մուլթանիէտ պուլունան ուօնանամի Հիւմայուն ճէնասը Միւլիւքանէտ մէվճուտ զապրանի վէ ասաքիրի պահրիէի Շանանէնին էրդաք մուգավէլէնամէսի սէնէի հալիյէ խյուլուն նիհանէթինտ մինգազի օլաճաղը ճիհէթլէ պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումի օլաճագ մէգքիւր էրդաք վէ սահրէնին թալիպնէ իհայէտի զրմիրնտա աղօսթոսը 15ինտէ մահալլինէ մինագասասընա իպթիտար իլէ 20սինտէ գարարը միվագգաթը վէ 30ընտա տասիսի գարարը գաթիսի իթա օլունաճաղը Պահրը Սէֆիտ ումամ ֆիյօ գօմանտալըզընին իշարընտան անալըմագա, գիբը օլունան էրդաք վէ սահրէնին իթաարնտա թալիպ օլանլարընն ուսուլը տայիրէսինտէ մահալը մէգքիւրտ իճրա օլունճաղ մինագասատա հալրը պուլունմալարը իլան օլունուր։

Ֆի 7 Աղօսթոս 1322 3—3

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ.— Քամանցօ խան։

Պօլսոյ Գործակալութիւն.—Գաբրրնը օղլու բասաճին դիմաց Ա-չիր էֆ. Քիւրիւպհանէ փողոց։

Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և Արտասահմանի համար։ 50—16

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՀԱՄԻՏԻՅԷ

Օսմ. անանուն ընկերութիւն որ ծուցնիս 16 բուակիր կայս. Իրատէի մը համաձայն կազմուած է Սելանիկի եւ Քեսանտէրէի ծովախորշերուն մէջ շոգենաւային երթեւեկ մը հաստատելու համար

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 75,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ

Հրապարակ պիտի հանէ 5ական ոսկինոց 5% այսինքն 25 ղրշ. ոսկեդրամ տարուսաքեր 15,000 հատ կրողին յատուկ բաժնեթուղթ, որ տարուան վերջը գոյացած հասոյթին վրայ չահաբաժին պիտի ունենան։

Ընկերութիւնը Սելանիկի և Քեսէնտէրէի ծովախորշերուն մէջ ճամբորդ և վաճառք պիտի փոխադրէ, և նոր նաւամատոյցներ և վաճառքներու մթերանոցներ պիտի հաստատէ։

Պիտի կրնայ դրամագլուխը բարձրացնել մինչեւ 150,000 ոսկիի, և 50000 բաժնեթուղթ հրապարակ հանել, ընդարձակելով իր գործունէութեան շրջանակը և որքնթաց չոգենաւներ բանեցնելով մինչեւ հեղէն սահմանագլուխի նաւահանգիստները։ Ընկերութիւնը ղերծ է գրոյմատուրքէ, խարխանիշի տուրքէ, և իրեն պէտք եղած ածուխ, և այլ առարկաներ մաքսատուրքը չպիտի վճարեն, թղթատարի հեռագրի ծախք չպիտի վճարէ, և ապրանք փոխադրելու համար պիտի կրնայ տուպա գործածել։

Ընկերութեան պայմանաժամը 75 տարի է։ Առաջին 6 տարիներուն մէջ գործերը պիտի վարէ Շիրքէթի Խայրիէի Վարչական Խորհուրդը ներքին մասնաւոր կանոնագրին համաձայն ինչպէս կը արամադրէ կայս. Իրատէն։

Ընկերութիւնը իւրաքանչիւր չահաբաժին 100ին 5 տոկոսով այսինքն 25 ղրշ. ոսկեդրամ պիտի վճարէ ամէն մարտ 1ին։ Այս գումարը սովորական ծախքերու մէջ պիտի արձանագրուի, իսկ ամէն հասոյթին յաւելեալ մասը պիտի պահպանի բաժնետէրերուն։

Ուրիշ ընկերութեանց նման, Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիյէ եւս պիտի ունենայ պահեստի, և ապահովութեան դրամագլուխ, գլխավճարի հաշիւ, եէն։

Բաժնեթուղթերը քսանրինգ տարի ետքը պիտի ջնջուին վիճակահանութեամբ։ Ջնջուած բաժիններուն փոխարէն պիտի տրուի լոկ չահու իրաւունք ունեցող բաժնեթուղթ (action de jouissance), զոր ունեցողները ընկերութեան մենաշնորհին միջոցին պիտի օգուտնան չահարաժէն և երբ ընկերութիւնը գործերը դադրեցնէ պիտի օգտուին գոյքէն։

Բաժնեթուղթերուն հրապարակ նանուիլը եւ պայմանները

Օգոստ. 14 Բշ. օրէն սկսեալ մինչեւ Օգոստ, 18ի ուրբաթ օր. կէս օրիդ բաժնեթուղթ առնել ուզողները իրենց անունը պէտք է արձանագրել տան դիմելով Պոլիս՝ Շիրքէթի Խայրիէի, Օսմ. Կայս. Պանքային և Սելանիկի Պանքային և Սելանիկի Պանքային և մասնաճիւղերուն, իսկ գաւառներուն մէջ նոյն Պանքաներուն մասնաճիւղերուն։ Հանման գինն է հատը 5 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարուի կանխիկ իսկ մնացեալ կէսը՝ Նոյեմբեր 13ի կիրակի օր։

Օգոստոս 18էն մինչեւ 15 օր պիտի ծանուցուի թէ իրենց անունը արձանագրել տուող անձանց քանի բաժնեթուղթ ինկած է։ Իրէ խնդրանքը մատուցուէն աւելի ըլլայ, ստորագրողներուն՝ նոյն համեմատութեամբ՝ բաժնեթուղթ պիտի տրուի։

Նախապատուութեան իրաւունք

Շիրքէթի Խայրիէի բաժնետէրերը նախապատուութեան իրաւունք ունենալով նոր ընկերութեան բաժնեթուղթերուն գնման, իրաւունք ունին մէկ բաժնի տեղ մէկ բաժին առնելու, իսկ եթէ աւելի ուզեն, և արձանագրուին վերոյիշեալ համեմատական չափով միայն պիտի կրնան առնել

Եթէ վճարումները յապաղին դրամը վճարել պէտք եղած օրէն սկսեալ 9% տոկոս պիտի գանձուի։ Ընկերութիւնը պիտի ծախէ այն բաժնեթուղթերը, որոնց երկրորդ մասնավճարը չէ եղած։ Այսպիսի բաժնեթուղթեր պիտի ծախուին։ Պոլսոյ Սակարանին մէջ, մասնավճարի օրէն մինչեւ 15 օր ետք, և վճարը պիտի պատկանի բաժնեթուղթին տիրոջ որ այլ եւս ոչ է օրինական իրաւունք չպիտի ունենայ։

Մասնաւոր արժեթուղթերէն առաջեկած հասոյթը բաժնետէրերուն կողմէ ընկերութեան ունեցած պարտքին պիտի յատկացուի, իսկ պակասը դարձեալ բաժնետէրերէն պիտի պահանջուի, ինչպէս նաեւ աւելին ալ ետ պիտի տրուի։

Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիյէի արժեթուղթերուն տոկոսը պիտի սկսի բանիկ 1323 տարւոյն Մարտի առաջին օրէն եւ հետեւաբար առաջին կուրտոնը 1324 տարւոյն մարտին առաջին օրը պիտի վճարուի։

Շիրքէթին բաժնետէր ըլլալու փափաքողները հիմակուընէ նամակով կրնան իրենց անունը արձանագրել տալ։ Միայն թէ առաջին մասնավճարը այսինքն փոխարժէքին կէսը՝ նամակին պէտք է ներփակել։

Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիյէի բաժնեթուղթերը Կ. Պոլսոյ սակարանին մէջ պիտի ընդունուի։

ՏՕՔԹ, ԼԷՈՆ Լ. ՊՈՒԼՈՒՔԻ

Այս անգամ հաստատուած է Մագարիգիւղ, Ճէվիզիք։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր իր բնակարանը, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ։ Շաբաթ օրերը ձրի։ 21—30

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԹԱՐԻՋ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԹԱՐԻՋ 1828—1829

ԾՕՍԱԳԻՐՔԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	միլիոն ֆրանք
1905ին գանձուած ապահովագին	39	» »
Մինչեւ 1905ի վերջը հատուցուած վնաս	460	» »

Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի. Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որն ոչ ոսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ըլլայ ԻԻՆԻՕՆԻ ապահովագրեալներուն։

Արեւելքի համար մասնաւոր գեղեցիկ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ուրիշ ամէն ընկերութեան պայմանները։

Ընկերութեան Դրամատունն է՝ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն — ՍԻՄՈՆ ՔԱՍՍԷՐԼԻԵԱՆ

Գլխ — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Սթամպուլ, Սուլթան Համամ, Բոթքրբը Օղլու Բասաճ

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՑԱՆՔՈՍԸ

ՀԱՍԸԼԱԹԸ ՄՈՒՀԱՖԻՐՑՆԻՆ ՄԷՏԱՐԻՔԸ ԻՍՓԵԱՆԻՑԷՍԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏՐԸ

Իրամիյէէր Տէրասատէրտէ Զրաաթ Պանքասը իտարէի մէրէգիյէսիյէ Քէօբրիւտէի բիանգօ շիպէսինտէ վէ Օսմանլը Պանգասընտան վէ թաշուլարտա մէզմիր պանգալար շիուպաթրնտան թէէտիյէ օլունուր.

ԻՒԶԻՒՆՃԻ ՔԷՇԻՏԷ 2 ԻԼՈՒԼ 322 ԹՈՒՐԻԽԻՆՏԷ ՏԷՐՍԱՍՏԷԹՏԷ

Թիանարէթ վէ Նաճաա նէզարէթը նէկիյիսի տարէսինտէ ալէնէն իճրա իտիյէէթ տիր։

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷԶՄՈՒԸ ԱՏԷՏԻ 175,000

ԻՔՐԱՄԻՅԷ ԳԱԶԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏԻ 28,660

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ 500,000 ՂՐՈՒՇ

2ՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ	3ԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ	4ԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ	5ԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ
250,000 ՂՐՇ.	125,000 ՂՐՇ.	50,000 ՂՐՇ.	25,000 ՂՐՇ.

ԻՔՐԱՄԻՅԷԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ ՎԷ ՄԷԿԻՏՍԸՐ

1	Ատէտ	500,000	Ղուրուշ	Իրամիյէ	
1	»	250,000	»	»	
1	»	125,000	»	»	
1	»	50,000	»	»	
1	»	25,000	»	»	
5	»	50,000	»	» պէհնէրի	10,000 ղուրուշ
50	»	50,000	»	» »	1,000 »
100	»	50,000	»	» »	500 »
1000	»	100,000	»	» »	100 »
27500	»	550,000	»	» »	20 »
28,660		1,750,000			

Քէչիճէ մահալլէսի Զրաաթ Պանգասը Մէէլիս Իսարէտի Էէյէթիյէ մահալլէսի վէ Մարիյէ Նէզարէթը ճէրիյէսիյէ Տիվանը Մահճատէպթասան վէ Օսմանլը Պանգասընտան Թաշին օլունան զէվճա հուզուրընտա իճրա օլունուզ, գազանըլան իրթամիյէյէ պիր կէօնո Թէնզիլիբ իճրա իտիյէ քարին Թէմամընա վէ մէէիտի 20 ղուրուշ հիսսասը Թէէտիյէ օլանաճազը կիսի քէչիճէ էանասընտա տախի հէր կիւն չէքիլէն նօմէրօլար էրթէսի կիւնիւ կազէթասը։

Պիլէթլէր՝ Տէրասատէթտէ Զրաաթ Պանգասը իտարէի մէրքէզիյէսի իլէ Քէօբրիւտէի բիանգօ շիպէսինտէ վէ պիլ ումում սարֆ իտարասա վէ Թաշրասա Զրաաթ Պանգասը շիպէ էլ սանաբլարը իլէ Օսմանլը Պանգասը շիպէլէրինտէ ֆիսանթ օլունուր. Թամ իքիյարըյա 25 սանտ պիլէթ օլան քիսէյէ 100տէ ալթը իքրամ իտիլիր, վէ Թարլիսը քէչիճէտէն պիր էիսն էվվէլիճէ գասար իյատէ օլունան պիլէթլէր իսթիրասա օլունուզ պէտէլի կէրի վէրիլիր։

ԹԱՄ ՊԻԼԷԹԻՆ ԳԻԱԳԸ 1 ԱՏԷՏ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՑԷ

ԵՐԿԱՅ ՊԻԼԷԹԻՆ ԳԻԱԳԸ ԵԱՐԸՄ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՑԷ

PHOENIX ASSURANCE L. Co.

„ՓԻՆԻՔՍ"

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1782ԷՆ, ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԱՐ ԱՆԴԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՆԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՓԻՆԻՔՍ ոսկի հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատասխանատուութեան և վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՓԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժական առարկաներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանակեալ եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻԱՑԱԿԱՆ ՀԱՍՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցարդ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց՝ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիբալիս խան, Պանք Օթօմանի քով Ղալաթիա

Փոխ Գործակալ Պոլիս ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Գանձարան խան 2, 20 15

Իւչիւ Մաթթէզ ճիմսիմտէն տէօրտէր եաչընտա սէքիզ այլէգ կէպէ վէ սէքիզ գէյէ սիւա վէրիր, պիրի էլեէվմ օն գէյէ սիւա վէրիր Գրբրմ ճիմսիմտէն սէօրթ բէս ինէք՝ սահիպի էլինտէն ամէլէ սաթլանաղընտան, կէօրմէք վէ ֆիյաթրնը անլամաղա արզու իտէնդէրին Գարթալտա Քէմանը Շէրիֆ էֆէնտիյէ միւբաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 5—4

ՀԱՅՈՒՀԵՍՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՏԱԲԱՋ ԼՈՒ

Այս վարժարանը, զոր կը վարեն ինն անդամներէն բաղկացած Խնամակալութիւն մը, և ընկել ու Աւետիսեան 11 ուսուցիչներէն կազմուած ձեռնասուսուցչական խումբ մը հիմնական գաստիարակութիւն մը կուտայ բոլոր իրեն դիմող հայ աղջիկներ